

ELŐFIZETÉS

HELYBEN:

Egy évre 24 korona.
Egy hora 2 korona.

VIDEKEN:

Egy évre 28 korona.
Egy hora 2 k. 40 f.

HÍRDETÉSEK:

6-hasabos petit sor egyszer 20 fill.
minden következőnél 16 fillér.

Nyitási sor 40 fillér.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG:

Aradi és esanádi egyesült
vasutak palotájában.
TELEFON-SZÁM: 357.

KIADÓHIVATAL:

Aradi Nyomda Részvény-
Társaság.

József főherceg-ut. 22. sz.
TELEFON-SZÁM: 151.

Arad, 1902.

FELELŐS SZERKESZTŐ:

Stauber József.

Péntek, december 5.

Mai számunk főbb közleményei:

Vezéreltek: A mellékutcaik világítása.
A képviselőház ülése.
Mattiaschich főherceg Koburg Luiza hercegnénél.
Az öntöző csatorna.
A kolozsvári kivégzés.
Kaas Ivor a horevonalban.
Az aradi székelly-kivégzés.
Nessi a katonák előtt.
Az asztalok estélye.
A tanítói kar mozgalmá.
Kenyér és csatorna.
Kivégzés előtt.
Tárcsa: A falusi virág. Irta: Pakots József.
Regény-Csarnek: A róma-párisi expressvonal. Fordította: Ritt Gyula.

A mellékutcaik világítása.

Arad, december 4.

Ha egy idegen ember beteszi a lábát Arad főterére, elkápráztatja szemeit az a pazar, fényes világítás, amely a mi városunk főközlekedési útját az esti órákban valóságos panorámává teszi. Pazar az illumináció, ez kétségtelen, de megvan ennek is az a hibája, ami Aradvárosát más tekintetben is jellemzi, az tudniillik, hogy amije látnivalókból, különlegességekből és nagyszerűségekből van, az mind a főtéren összpontosul. A mellékutcaikra nem jut semmi.

Igy volt ez eddig s így van ez még most is a világítással. A főtéren kijutott a villanyból és az Auer-égőkől, a mellékutcaik azonban egyikből sem kaptak, s azoknak szegényeknek ma is csak a pillangó-égős gáz pislákol este tizenegy óráig. Azontul még az sem.

Nem csuda hát, ha a mellékutcaik háztulajdonosai és lakosai panaszra fakadtak az utcaik világítása ellen. Es bár jóideje annak, hogy az első panasz elhangzott, az intézőknek csak ma jutott eszébe valami érdemleges lépést tenni ebben az ügyben. Egy háztartásban huszonnégy óráig gondolkozik a háziasszony s felszereli Auer-égőkkel a gázlámpáit, mert igen könnyen fel tudja fogni azt, hogy ha az Auer-égős lámpa kevesebb gázt fogyaszt, akkor az ő világítása olcsóbb pénzbe kerül. A városnak azonban évek kellettek ahhoz, hogy ezt a tényt valódinak elfogadja, s ez alatt az idő alatt is számos biztatás, interpellálás és ösztökélés, míg végre rászánta magát a gondolkodásra.

Büszkék vagyunk arra, hogy a mi lapunk volt az, amely fölvetette és felszínen tartotta ezt a fontos kérdést, mi voltunk azok, akik forszíroztuk a mellékutcaik világításának megjavítását és a mi álláspontunkat képviselte a pénzügyi-bizottságban az a törvényhatósági tag, aki takarékosági szempontból több ízben sürgette a pillangó-égőknek, Auer-harisnyákkal való kicserélését. Az a baja azonban ennek a városnak, hogy irtózik az olyan reformoktól, a melyek pénzbe nem kerülnek, de üdvösek. Ha valami költséges, de haszontalan tervet megkap, azt feltétlenül megvalósítja. Végre egy fordulópont, amikor épen a nálunk olyan drága gázvilágításon lehet hasznot venni.

Tény ugyanis, hogy minden ráfizetés nélkül fényes, átható és kellemes világítást szerezhetünk a mellékutcainknak, ha erős kézzel s az akarat szándékával fog-

ják meg a városházán ezt a dolgot s ha egy kissé gyorsabb tempóval kezelik majd. Az aradi gázvilágítási és erőátviteli társaság ugyanis a tanács felhívására ajánlatot nyújtott be a városhoz, melyben hajlandónak jelentkezik a mellékutcaik pillangó-égőknek Auer-égőkkel való kicserélésére, ha a város a nagyobb égőkért (50 gyertyaerejű) évenként és lámpánként 2 korona díjat fizet. Kisebb harisnyákkal (30 gyertya-erő) ingyen hajlandó felruházni a mellék-utcaik gázlámpáit.

A város kiküldött bizottsága ma ülést tartott ebben az ügyben s azt a határozatot hozta, hogy a gáztársulat ajánlatát fogadják el, a következő feltételek mellett azonban: nagyobb Auer-lánggal csak a főtéren nyíló utcaik lámpái láttassanak el, a többi mellékutcaikat pedig a kisebb erejű lángokkal világítsák; a gáztársulat azonban mindkétmű átalakítást díjtalanul végezze.

Ezt a feltételt teljes joggal állította fel a bizottság, miután hiteles számítás vezette arra a tényre, hogy egy Auer-égő-lámpa egy év alatt 3 korona 14 fillér értékű gázzal kevesebbet fogyaszt, mint a pillangó-égős gázlámpa. Miután pedig a város általán-összeget fizet a társulatnak a gázfogyasztásért, az évenként és lámpánként való megtakarítás a társulat haszna. Ha tehát szorosán vesszük a számítás, még a társulat tartoznék 1 korona 14 fillért visszafizetni a városnak, amely összeg tudniillik a három koronás fogyasztás-keveslet, és a kért két koronás átalakítási díj között van.

TARCA

A falusi virág.

Irta: Pakots József.

Hogy lentjártam odahaza az én erdős-völgyes házamban, hát először is komoly szóra fogtam az asszonytestvéreimet.

— No mi újság? — kérdeztem erős titkolódással és már is részvételt szorongattam a derék jó falusi asszony kezét. — Tán valami baj van az uraddal? Rosszul éltek?

A szegény asszony megrettent már a pusztá gondolatától is. Szemrehányóan nézett rám. Fájt neki még a föltevése is az ilyen dolognak és komoran mondta:

— Szó sincs róla. De miért kérded?
— Zavarba jöttem.

— No, mert nagyon pópista a színed. Aztán az utóbbi leveleid is nagyon keservesek voltak.

Elbámult. Hihetetlen mosolylyal hallgatta a szavaimat. Aztán jókedvűen felelte:

— Valami tévedés lehet a dologban! Nekem nincs semmi okom keseregni. Nagyon boldog vagyok.

Most rajtam volt az elbámulás sora.

— De hiszen — jegyeztem meg bizonytalanul — minden leveledben volt valami panasz. Hogy így, meg úgy... Sok a gyerek, sok a gond...

A nővérem felkacag. Szélesen, hangosan csengett a kacagása, a csipője is rengett belé s látszott, hogy szörnyen neveltséges figurának látja most az előtte ülő, naiv pesti embert, a ki a testvéröccse. Most meggyőződtem arról, hogy igazán az életből csak falun élő emberek tudnak igazán kacagni.

— Ej, te bolond, — mondotta a nővérem azután folytonos kacagás közt — nem kell azokat a panaszokat anynyira komolyan venni.

— De hát hogy vegyem? — pattantam fel sértődötten.

— A panasz: — panasz.

Neveltséges voltam a felfortyanásommal, de nagyon bosszantott az a körülmény, hogy kikacagtak.

A nővérem békíteni próbált.

— Ne haragudj, hát mindjárt, te ideges ember, — mondotta szeliden — kimagyarázom én ezt a dolgot rögtön. Nekünk falusi asszonyoknak más a stílusunk, mint odafent a ti pesti kisasszonyaitoknak. Mi például el tudunk keseregni már azon is, ha tesztem, elhull valame-

lyik kedves csirkének. Még ha csak olyan párányi jószág is, mint a kis ujjam. Elsoroljuk hogy milyen drága állat is volt az. A fején kis pihés bóbíta ékeskedett, a nyaka egy kicsit csupasz volt, amiért néha fázott is és csak a napfényben vagy a konyhában a kályha mellett érezte jól magát. Hanem aztán úgy szaladt mikor hittuk...

— Pi pi pi!

Egyedül Józsinak, a huncut Józsinak volt sok baja vele. A kis haszontalan, már mint a néhai csibe, minduntalan belecsipett csőrével a Józsi csupasz lábaiba. Józsi persze visított és — fizetett. — Doronggal hajsolta az ellenfelét és hősiesen le is üti, ha mi aztán pártfogásukba nem vesszük az üldözöttet. Ugy-e milyen érdekes dolgok ezek? Hátha még láthatad volna, milyen falúuk volt az a néhai kis jószág. Hipsz! hupsz — és már nem volt egy csipetnyi sem a sok piperehusból, a mit eléje szortunk. Szegényke! A meszes gödörbe lelte gyászos halálát.

Az utóbbi szavakat már meghatottan mondotta nővérem. Csak elbeszélte egy dolgot most és mintha öntudatlanul is újra elérzékenyült volna az elbeszélés hatása alatt. En azonban azt hittem, hogy az egész semmi más, mint ki-

No de meglegedhetik mind a két fél: a város is, a társulat is a bizottság javaslatával, amely minden differencia nélkül akarja keresztülvinni az ujitást.

Végül egy megjegyzést akarunk még fűzni ebből az alkalomból a város műszaki ügyeinek vezetéséhez. Szeretnénk, ha az ilyen kérdéseket, mint amilyen ez a gázvilágítási ügy is, a mérnöki hivatal, a városnak ez az erre hivatott szerve tartaná számon. Az ilyen eszméknek, amelyek haladást jelentenek s amelyek előnyeinek kihasználása pénzbe nem kerül, a mérnöki hivatalból kellene kiindulniok. E helyett azonban azt látjuk, hogy a közönség köréből feltámadt eszmének is éveket kell vajudnia, míg végre megvalósulhat.

Hogy a haladás feltételei nem ilyenek, azt talán felesleges bizonyítani.

A képviselőház ülése.

— Az Aradi Közlöny távirati tudósítása. —

Budapest, december 4.

Gál Sándor tegnapi beszéde, a melyben élesen fakadt ki a szászok viselkedése, izgatásai és hazaellenes cselekedetei miatt és a melyben ugyan nem mindig tartotta be a tárgyilagosságot, de jogosan leekéztetett meg némely szász garázdálkodást, ma hosszú és zajos napirend előtti vitára adott alkalmat.

Korodi Lutz Lajos és Lindner Gusztáv szász képviselők mosakodtak erősen a felhangzott vádak ellen és természetesen, már az eddigi tapasztalatok alapján is, hogy ezek a felszólalások nem maradtak visszhang és zajongás nélkül. Különös Korodi beszéde alatt volt folytonos a zaj és közbeszélés. Csak úgy röpködtek a „nem igaz” felkiáltások és a mikor Sebess hangoztatta azt az ismert tényt, hogy Korodi apja még tősgyökeres magyar volt, ellenálthatatlan volt a felzudulás.

Lindnert, akinek Olaj szerint több esze van mint Korodinak, nyugodtabban hallgatták meg, de egy-két kijelentése ellene is felháborodást keletkezett.

A mikor véget ért a szász mosakodás, az indemnitás Papp Elek folytatta rendületlenül a vita-vezető bizottság kivánságára a csendes obstrukciót, a mi ellen ő maga tiltakozott, ter-

gnyolása a saját kishitűségemnek és türemetlenül álltam fel.

— Ne tréfálkozz velem ilyen módon — szoltam ridegen — tulságosan ostobának hiszel.

— Csacsi vagy! mondotta ki a nővérem a szentenciát. — Én komolyan beszélek. Mi falusiak más népség vagyunk, mint ti odafent, a kőházak rengetegében.

— Eszerint te nem irtál nekem igazat! — jegyeztem meg gunyosan.

— De igen.

— Hiszen most mondd, hogy semmi okod sincs a panaszra! Boldog vagy!

— No persze, ha annyira vaskalaposkodsz, sohasem értjük meg egymást. Már hogyne volna okunk nekünk is a panaszra. Sőt minden áldott nap több és több az ok.

— Nem értelek!

A nővérem mosolygott.

— Nehéz is azt megérteni! — mondta titokzatos arccal. — Nekem például annyi a bajom, hogy bátran kölcsönözhetnék belőle a szomszédnak is. Mit gondolsz, a sok gyerek! Tercsi már kész nagy leány, most végezte a második osztályt s ides-tova arról kell gondolkodnom, hogy kihez adom majd férjhez. Már nyolc éves. Gondold meg, nyolc éves. Sári most kerül az iskolába. Istenem mennyi uj könyv, mennyi uj kiadás! Józsika nagyon huncut. Minden héten uj nadrág kell neki, szétszakítaná

mészetszerűleg derűtséget keltve a jobboldalon.

Részletes tudósításunk a következő:

(A szászok mosakodása).

Elnök: Tallián Béla, alelnök.

A kormány részéről jelen voltak: Széll Kálmán miniszterelnök, Lukács László, Cseh Ervin és Láng Lajos miniszterek.

Elnök az ülést fél 11-kor nyitja meg és be-terjeszti az irományokat s bejelenti, hogy Korodi Lutz és Lindner Gusztáv képviselők napirend előtt felszólalnak.

Korodi Lutz Lajos kijelenti, hogy tetteiért mindenkor eivállalja a felelősséget. Gaál tegnapi állításával szemben először is tagadja, hogy a marosvásárhelyi törvényszék lazításért külön vizsgálatot rendelt volna el ellene. Csak annyi igaz, hogy az ügyészség nemzetiségi igazgatásért indított ellene eljárást. Ezt azonban a törvényszék megszüntette a nélkül, hogy ebben ő az igazságügyminiszter pártfogolta volna. Nem áll, hogy a Tribuna cikkét szösz szerint átvette és kommentárral kísérte. Ot a lap tulajdonos szözlította fel, olvassa át a Tribuna nyomán megírt cikket. Jogosultnak tetszett a Tribuna némelyik panaszza, az előadás modora azonban — ezt elismeri — túlzott volt. A cikkeken is, a kommentáron is enyhített.

Kubik Béla: A cikk megjelent és őn corrigálta. (Zaj a szélsőbaloldalon.)

Korodi: De nem vettem át szóról-szóra. És nem áll, hogy a Kronstädter Zeitungnak én volnék a szerkesztője. Lapot szerkeszteni 440 kilométer távolságról nem is lehet. De vallom ennek az újságnak az elveit. (Óriási zaj a szélsőbalon.)

Felkiáltások: Derék elvek!

Korodi: Ezek az elvek teljes összhangban vannak a magyar törvényekkel.

Barta Odön: A büntetőtörvénykönyv megjegyjen járnak!

Korodi: Gál azt is mondta, a midőn a magyar helységnevek alkalmazása ellen indított mozgalomról beszélt, hogy feleségem mögé bujtam.

Horváth Gyula: Hiszen a felesége gyűjtötte!

Korodi: Én teljesen azonosítom magam ezzel a császárhoz intézett folyamodvánnyal. (Nagy zaj.)

Felkiáltások jobbról és balról: A császárhoz!

Korodi Lutz: Legkegyelmesebb királyunkhoz intézett folyamodvánnyal. Bánffytól akkor azt a választ nyertük, hogy a király nem foglalkozik a politikával és arra a kormány van itt. Nem igaz, hogy Szászregényben n tanítók törtek volna el a nemzeti lobogók rudjait.

Sebess Dénes: Pedig az köztudomású tény!

Korodi: Nem tanítók voltak!

Sebess: Hisz ezért magát is áthelyezték!

az még a vasat is. Mindig a fákról szedjük le. Aztán örökösen negyvennyolcasdit játszik az oláh gyerekekkel. Hol az ő orrát török be, hol meg ő nyomorít meg egy pár ellenséget. Ot evos, de már könyveket lehetne írni az élet-történetéről. Mariska, a kis bogárszemű Mariska még ártatlan jószág. De uram Isten, mennyi baj van vele. Az „r” betűt sehogysem tudja még kimondani. Nagy tudomány ez hidd el. No aztán a kis Ilonka alig pár hónapos. Ugyan mint a pöhely, óvni félteni kell mindentől. Sokat sir. Azt hiszem a gyomrát fájtalja szegényke. Oh, hogy az ember olyan tehetetlen egy ilyen kis jószág bajával szemben! Ha legalább megtudná mondani, mi je fáj: Hanem aztán micsoda gyerekek ezek. Az egész országban nem találsz ilyen gyermek hadat. — Tercsi milyen okos már! Sárinak olyan életre való esze van, hogy még egy nagy is megirigyelhetné tőle. Jó gazdaasszony lesz belőle, arra a fejemet teszem. Józsika betyár, a földkerekség leggavallérabb kis legénye. Gyönyörűség nézni azt a gyermeket. És furfangos a csodálatig. Lóvá tesz az mindnyájunkat. Mariska maga az illedelmesség. Aztán látnád milyen szépen veti a keresztet! Csókolni való. Ilonkáról nem is beszélek. Már mikor megszületett, olyan tiszta volt az arca mint a leesett hó. No mit mondasz mindehhez, te finnyás pesti ember! Ugy-e mennyi baj és mennyi boldogság?

Ethallgatott, boldogságtól sugárzó arccal és kérdően tekintett rám.

Korodi: Nem igaz! (Zaj.)

Sebess: Hát elcsapták!

Korodi: Nem igaz! Szász tanító olyan eselekedetekre, a melylyel Gál megvádolta, nem képes.

Kubik: Látjuk mire képes!

Korodi: Azt is kifogásolta Gál, hogy a gimnázium segélyét megtagadtuk volna. Ezt nem tehetjük, mert ez rendszeresített dotáció.

Sebess: Évről-évre szavazandó meg.

Korodi: Ez a hiba. Csak akkor oldható meg a nemzetiségi kérdés, ha a jog, törvény és igazság a gyakorlatban is érvény sül.

Sebess: Ön árt neki legjobban!

Korodi: Azért, hogy én itt vagyok a Házban, a kormányelnököt tette felelőssé Gál. Engem nem a kormányelnök választott meg, hanem a választóim. Ha kifogása van bárki-nek ellenem, forduljon panaszával választóimhoz. (Zaj.)

(A másik szász.)

Lindner Gusztáv szintén személyes kérdésben ugyancsak Gál támadásával foglalkozott. E vádakkal szemben odaállítja személyét, azt, a melyet néhai közoktatásügyi miniszterünk, Eötvös József báró arra érdemesített, hogy pályázat mellőzésével a kolozsvári tudományegyetemhez a közjogi közigazgatási és pénzügyi tanszékhez rendes tanárnak kinevezett. Harminc esztendeig tanárkodott és a mikor a nyugdíjképes időt teljesen betöltötte, nyugalomba vonult. Nyugdíjba vonulását a kormány azzal vette tudomásul, hogy ritka kötelesség-érzeteért elismerését nyilvánította. Ez több, mint volt hallgatójának tegnapi dicsérete. Ünnepiesen kijelenti itt az ország színe előtt és visszautasítja azt az állítást, mintha a bűnös izgatók közé tartoznék. Azok a faji eredetet felhasználják arra, hogy a polgárok között való jó viszonyt megbolygassák.

Kubik: Mondja ki, hogy azokat el is itéli.

Lindner: Köztünk ilyen izgató nincs. Én választóimmal együtt azon az állásponton vagyok, hogy a törvényt tiszteljük, királyunk iránt pedig hűek vagyunk.

Lengyel Zoltán: Hát a haza hol marad?!

Lindner: Nincs más hazám, mint Magyarország. A helységnevek magyarosításáról szóló belügyminiszteri rendelet, megvallom, nekem nem volt igen invemre. (Nagy zaj a szélsőbalon). Kérem, engedjek meg, hogy kimagyarazzam magamat, mert azt hiszem, hogy annak itt a törvényhozásban van a legalkalmasabb helye.

Olaj Lajos: Több esze van, mint Korodinak.

Korodi: Én is fejlődöm még. (Derűtséggel.)

Lindner: Kérem tagadom, hogy a szász néppárti program olyas valamit tartalmazna, ami az állami érdekekkel ellentétben állana. Bánffy, a kiról pedig nem igen lehet állítani, hogy a nemzetiségeket dédelgette volna, és aki

Megszégyanultem, egy kis meghatottság felét is éreztem és megadással feleltem:

— Igazad van, hiszen a ti panaszotok csupa boldog dicsekvés.

Egy kis oláh cseléd futott be ebben a percben forgószerű módjára a szobába.

— Tekintetes asszony! Tekintetes asszony! — kiáltotta rémülten, — a Józsika leesett az eperfáról!

— Jézusom! — sikoltott fel a nővérem, gyerünk gyorsan hozzá.

— Kiszaladtunk. Józsika ott feküdt az eperfa alatt a veteményes ágyak között és a lábát dörzsölte. Véres volt az, az eperfa ágai megkarcolták.

— Mi történt édes drága fiam? — kérdezte halálos ijedtséggel a nővérem és reszekető ajakkal csókolta a kis, haszontalan fűkő lábát.

— Semmi, semmi! — mondotta szeptegve a fáról leesett legény, míg a könyei bőven omlottak: csak elszakítottam a nadrágomat.

A nővérem a kijelentésre sirva-kacagva kapta ölbe Józsit s míg a karcolástól kiserkedt vért törölte, mosolyogva mondta nekem:

— Látod, most meg van a boldogság is, hogy nem történt semmi baja és meg van a baj is, mert leszakította a nadrágját.

És forrón csókolta meg Józsika könyes szemét.

a sovén magyar állam legkiválóbb képviselője, szintén kijelentette, hogy a szász néppárt programja nem tartalmaz államellenes dolgokat. Gál bizony nem tölem tanulta az alkotmány-jogot.

Endrey: Ez csak előnyére válik.

Lindner végül Eötvös Józsefnek a nemzeti-ségi kérdésben elfoglalt álláspontját ismertette és azzal fejezte be felszólalását, hogy vérük gyalázását ne tűrjék el a nemzetiségek. (Zaj).

(Személyes kérdésben).

Sebess Dániel személyes kérdésben kijelenti, hogy örvend, hogy nem volt Lindner tanítványa.

Lindner: Nem is állítottam!

Sebess tiltakozik az ellen, mintaa a felszólalt két képviselő a szász nép érületét fejezné ki. Korodit saját egyházi hatósága mozdította el állásától.

Korodi: Nem igaz!

Kubik: Hát elcsapták!

Sebess: Korodi édesatyja még tősgyökéres magyar ember volt. Lindner annak köszönhetette egyetemi tanárságát, hogy magyar-barát hírében állott. 29 évig jól viselkedett. Az utolsó esztendőben azonban, a mikor nyugdíj jogosulttá lett, Brassóban hazafiatlan beszédet mondott egy diszebédén. Ezzel akkor a sajtó is foglalkozott. Utolsó nyugtáját is már német nyelven állította ki. Ismétli, hogy ez a két képviselő nem képviseli a szász fajt, a mely józan és becsületes. (Tetszés a szélbalon.)

Lindner újra személyes kérdésben szól a brassói felköszöntőről.

G. bányai Miklós: Persze akkor már penzionfahig volt!

Lindner kijelenti, hogy akkor fegyelmi eljárást kért maga ellen, felettes hatósága azonban ezt szükségesnek nem tartotta. Egész büne abban állott, hogy Brassóban a német tüntető-egyesület diszebédjén németül beszélt. Tiltakozik, hogy hazafiatlan érzelme volna.

Elnök: Ezzel a napirend előtti felszólalások végét értek. Következik a napirend.

(Az indennitás.)

Papp Elek: Mindenekelőtt tiltakozik Rubinek amaz állítása ellen, hogy csendes obstrukciót folytatna az ellenzék. Ők csak be akarják bizonyítani, hogy a kormány nem érdemel bizalmat, mert nem kellőleg védi meg a nemzet jogait, gazdasági érdekeit és az ország teherviselési képességét. Ha a tulajdonon kellőleg megoltalmazná az ország jogos érdekeit, akkor nem kellene nekik kétszeresen őrt állaniok. Ezután hosszabban beszél a protestáns egyházi érdekekről és az 1848. XX t.-cikk végrehajtását követeli. Majd a nemzetiségi kérdésre is szólva, utai a ma elhangzott nyilatkozatokra is és ezekből is azt következteti, hogy nagyon enyhe a kormány nemzetiségi politikája. Ot perc szünetet kér.

Elnök az ülést felfüggeszti.

Papp Elek szünet után folytatja és déli 1 órakor egész váratlanul befejezte beszédét.

Madarász Imre szólott még a vitához, az önálló vámtérület szükséges és hasznos volta mellett fejte ki érveit.

A vitát holnap folytatják. Az első szónokok **Makkai Zsiga** és **Nessi Pál** lesznek.

TÁVIRATOK.

A spanyol kormányválság.

Madrid, dec. 4. A miniszterválság politikai körökben nagy nyugtalanságot kelt. Egy barcelonai távirat újabb diáküntetésekéről ad hírt. A diákok a prefektus lemondása ellen tüntetnek. Az egyetem zárva van.

Tüntetések Athénben.

Athén, dec. 4. Ma este utcai tüntetések voltak. **Delijannisz** a lakása előtt összegyűlt tömeghez beszédet intézett, amelynek végén közölte, hogy a király magához hívatta őt a palotába. Azután **Kalli** beszélt, aki annak a meggyőződésének adott kifejezést, hogy a nép döntését tisztelni fogják. A tüntetők bejárták az utcákat és bevették a **Szkrip** című Theotokisz-párti lap szerkesztőségének ablakait, de néhány vak revolverlövéllyel szétoszlatták őket. Theotokisz lakását katonaság őrizi. A városban katonai őrzékek cirkálnak.

Az öntöző csatorna.

(Csanádmegyei küldöttség Aradon.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, december 4.

A csanádmegyei gazdasági egyesületnek egy küldöttsége járt ma Aradon, hogy lépéseket tegyen Csanádmegyének kiválóan fontos gazdasági ügye érdekében.

A küldöttség utja az arad-csanádi öntöző csatorna tervével kapcsolatos. Az arad-csanádi öntöző-csatorna társulat, a mint ismeretes, mintegy százezer korona költséggel elvégezte a csatorna-építés előmunkálatait, elkészítette a csatorna terveit, a melyeket a társulatnak nemrég tartott rendkívüli közgyűlésén a földművelési miniszternek adott át a csatorna megvalósítása céljából.

A tervek szerint a csatorna építése öt millió koronába került volna és általa több ezer szikes és alig használható föld vált volna a két megyében termővé.

A földművelésügyi miniszterium azonban egész új terveket dolgoztatott ki, a melyekben Csanádmegyét kihagyta a csatornázás keretéből, s csupán Aradmegyének egy részét vette föl, továbbá Békésmegyét, a hol különben már régebbi idő óta készülnek az állami öntöző-csatornák.

A csanádiaknak ezen mellőzése ügyében a csanádmegyei gazdasági egyesület küldöttsége **Hász Antal** alelnök vezetésével ma Aradra jött, itt fölkereste **Vásárhelyi Béla** főrendiházi tagot, mint az arad-csanádi öntöző-csatornatársulat elnökét és információkat kért a földművelési miniszterium által megváltoztatott tervek felől.

A csanádmegyei gazdasági egyesület valószínűleg a földművelési miniszterhez fog fordulni, hogy Csanádmegye az állami öntöző-csatornától ne essék el, s így Csanádmegye szikes területei is alkalmasakká váljanak a mezőgazdasági termelésre.

Mattachich főhadnagy Koburg Lujza hercegnőnél.

(Egy érdekes látogatás.)

Arad, december 4.

Mattachich Géza a boldogtalan **Koburg Lujza** lovagja tegnap óta Budapesten tartózkodik. Augusztus 26-án szabadult ki a möllersdorfi katonai fogházból és azóta teljes visszavonultságban készíti elő az ügye földterítéséhez szükséges adatokat. Siránkozó szentimentalizmus és minden féz nélkül viseli sorsát és ártatlanságát, amely benne van a köztudatban, még rokonszenvesebbé teszi a mód, a hogyan most viselkedik. Egy hírlapíró ma beszélt **Mattachich Gézával** és látogatásáról a következő érdekes részleteket küzli:

Mattachich Géza, aki egy előkelő fővárosi hotelben szállt meg, már sokkalta jobb színben van, mint közvetlenül kiszabadulása után. A becsületéért vívott intenzív küzdelem, amely a nyilvánosságtól távol zajlik le, visszaadta acélos energiáját és fiatal orcájának mély barázdái beszélnek csak a kiáltott szenvedésről.

— Mit csinál Budapesten?

— Helyzetemben az ember nem tesz kéj-utazásokat. Komoly ügyek hoztak ide. Magyar állampolgár vagyok és keresem a magyar törvények védelmét.

Erre minden átmenet nélkül a következőket mondtam neki:

— **Mattachich** ur, biztos forrásból tudomásunk van arról, hogy ön néhány hét előtt Drezdában volt, beszélt a fenséges asszonnyal, akit azóta sokkal szigorubbán őriznek. Hogyan történt a találkozás?

Mattachich meghökkenett és nem is titkolta zavarát. Sokáig szótlánul rám nézett, majd így válaszolt:

— Igenis, voltam Drezdában, többször láttam a fenséges asszonyt és egyszer beszéltem is vele. Lelekiismeretem tiszta kezdetől fogva, most is az, — keresem az igazságot, igazat mondok.

— Hogyan történt a találkozás?

— Elképzelheti, hogy én, akinek minden lépését megfigyelik, milyen nehezen hagyhattam el Bécset feltűnés nélkül. Augusztus 26-án szabadultam ki és bevallom, minden percben arra gondoltam, hogy láthatnám viszont a hercegasszonyt, akit több mint öt éve tébolydai sötétség takart el a világ szeme elől. Vajjon mi lett belőle? Tönkre tették-e végképp? Igazak-e a világba kiszállongó hírek? Ki tudtam játszani a kómekek éberségét és egy szép októberi napon Drezdába utaztam. Vasuton kimentem Coswigba, amely 35 pernyi távolságra van Drezdától s kigyalogoltam Lindenhofba. A villarendszerben épült tébolydát magas fal veszi körül. Mentem, mendegéitem a fal mentén és találgattam, vajjon melyik villában lakhatik a fenséges asszony?

— Másnap ismét Coswigba rándultam, de egészen hiába. A következő napon újra oda utaztam és biciklin cirkáltam Lindenhof körül. Egyszerre csak az erdő felől nyitott határ közeleg, benn a kocsiiban a fenséges asszony, **Gebauer** kisasszony és **Pierson** tanár, a tébolyda tulajdonosa. A kocsi elé bicikliztem és amikor elhaladtam, a fenséges asszony rögtön megismert. Másnap rossz volt az időjárás és a fenséges asszony nem kocsikázott ki. Az erre következő napon történt a találkozás. Ugyanazon a helyzn vártam, ahol tegnapelőtt a batárral találkoztam. Már messziről láttam, hogy a batárban ezuttal csak a fenséges asszony és **Gebauer** kisasszony foglal helyett, **Pierson** tanár nem jött. Vagy tiz lépésnyire tölem megállt a kocsi és a hölgyek kiszálltak. Észrevétlen jelet kaptam, hogy menjek föl az erdős dombra, amely az ut mentén emelkedik. A fenséges asszony csakhamar fölérkezett. Szótlánul odatámaszkodott egy fatözsre, szomorúan rámnézett és halgatott...

Itt **Mattachich** mélyen megrendülve elnémult és némi küzdelem után így folytatta:

— Láss, még az emléke a találkozásnak is ennyire meghat. Alig tudok minden részletet elmondani. Ott álltunk és beszélgettünk, **Gebauer** kisasszony pedig türelmetlenkedett. A heregasszony szebb, mint valaha, nincs megtörve, csak valami végtelen szomorúság ömlik el egész lényén. Nyugodt és uralkodik magán, olyan, mint a fájdalomnak a szobra. Mindent tudott, ami velem történt. Informálva volt annak idején elítéltesemről — és kellő időben tudta, amikor kegyelmet kaptam. Bevallom, hogy beszélgetés közben próbára tettem, vajjon megfoghatok-e szellemi képességeit. Uram, a fenséges asszony emlékező tehetsége kitűnő, emlékezett aprólékos dátumokra, levelekre, itélőképessége éles, beszéde határozott, — semmi, semmi, semmi baja. Imhol ilyeneket mondott:

— Tudom, hogy bizonyos emberek, akiknek kötelessége lett volna, hogy szerencsétlenségemben mellém álljanak, — ön **Mattachich**, tudja, hogy mire gondolok, — elítélnék és kárhoztatnák, de higgye meg egyikünkkel sem cserélnék s nem adnám neki oda büszke boldogtalanságomat. Ha módom lenne rá, forraalmat csinálnék. De megadom magamat a végzetnek és remélem, tudom, megvagyok róla gőzödvé, hogy Lindenhofot fényes nappal fogom odahagyni. Semmiféle erőszakos rendszabályra nem

gondolok és várom a napot, a mikor az intézet portása kitárja előttem a kaput. De ha már tébolydába kell élnem, szívesen vagyok itt, ahol jól bánnak velem, Pierson tanár kedves és humánus ember és Gebauer kisasszonyban — eddig legalább — megértő jó barátom van.

Igy beszélt a fenséges asszony. Majd anyja haláláról emlékezett meg sűrű könnyhullatások közepette, végül lángoló szavakkal írta le, mint epekedik leányának Dora hercegasszonynak látása után Rokonai közül csak a flandriai grófné látogatta meg... Vagy husz percig beszélgettünk, de Gebauer kisasszony egyre türelmetlenebb és türelmetlenebb lett, míg végre a hercegasszony kegyesen felém nyújtotta kezét: Viszontlátásra holnap, ugyanitt. Sokáig néztem az elrobogó kocsit után. De nem láthattam többé. Másnap illetékes helyről tudtomra adták, hogy a hercegasszony mindaddig semmi szabadságot sem élvezhet, amíg én Drezdában vagyok. Tefmészesen rögtön elutaztam. Elértem célomat. Láttam. Tudom, hogy egészséges és lelkiileg-testileg ép. Követem a fenséges asszony példáját, aki Istentől és az emberek jobb belátásától várja szabadságát. Ha ő visszanyeri szabadságát, akkor visszanyerem a becsületemet.

Mattachich különben sok reménységgel néz előre revíziója elé, amelyet minden uton szorgalmaz.

SZÍNHÁZ ÉS IRODALOM.

A színház műsora:

Péntek: Casanova, operetta. (Páros bérlet.)
Szombat: Figaro házassága, vígjáték. (Páratlan bérlet.)

* **Figaró házassága.** A műsor változatossá tétele nem mindig könnyű, de gyakran keresztül sem vihető. *Zilahy* igazgató nagy súlyt helyez erre, és műsorában a drámai műfajok minden változatai sűrű egymásutánban váltják fel egymást. Az igazgató, programjához hűen, a klasszikusokat is felveszi a műsorba. Szombaton a *Figaró házassága* kerül színre. A darabban *Rózsa* Lili játsza Cherubint, ki a sablonos előadásoktól eltérőleg a „Vissza lovam” kezdetű költeményt nem szavalja, hanem énekl.

* **Dráma a tenger fenekén** A nagy kiállítású darab díszleteit már ma este beállították a színpadra. A színház gépezeteit egy új emelőgéppel szaporították, ami által a nyílt változás gyorsabban eszközölhető és a felvonások zök tetemesen rövidülnek. A látványos darab vasárnap és hétfőn délután kerül utoljára műsorra, azután hosszú időre lekerül onnan, hogy az újabb látványos daraboknak adjon helyet, melyek a karácsonyi ünnepekre adatnak elő.

* **Odry Lehel**, a jeles énekművész folyó hó 7-én vasárnap lép nyilvánosság elé hosszú szünet után, hogy páratlan művészetével ismét egy kellemes estét szerezzen közönségünknek. A nagy művész iránti szeretetből fellép *Zilahy* Gyula is egy-két monológ-számmal, még pedig azokban, melyekkel országos hírnevet szerzett. Hangverseny érdekességét emeli a *Parlagi Cornélia* és *Szabó Irma* közreműködése is, mely által egy ritka élvezetes művész estélyre van kilátás. Jegyek iránt intézkedhetni *Révész* Nándor könyvkereskedésében.

* **A Leányrablás Szegeden.** *Nikolics* Döme aradi ügyvéd *Leányrablás* című népszínműve e hó 8-án, hétfőn kerül bemutatóra a szegedi színházban. A darabnak, melynek jövedelme a beteg *Dankó* Pista részére jut, főbb szerepeit játszik: *Hettyey* Aranka, *Felied* Boriska, *Sugár* Jolán, *Pataki* Riza, *Nagy* Mari, *Mezei* Péter, *Fenyéri* Mór, *Bihari* Ákos, *Árkossy* Vilmos, *Leövey* László, *Borbély* és *Rédei*.

* **Vidéki színészet.** Torontál vármegye színiügyi bizottságának tegnapi ülésén egyhangulag fogadták el *Komjáthy* János kassai színigazgatónak ajánlatát, amely szerint a jövő év augusztus

20-tól október 10 ig az ő társulata fog játszani Nagybecskerekken. Debrecenben e héten mutatják be *Stoll* és *Pásztor* „Niobe” című daljátékát. A címszerepet a társulat ünnepeit primadonnája, *Felsh* Rózsi énekl. Temesvárt fölfrissítették *Bellini* „Norma” című dalművét *Anday* Blankával a címszerepben.

* **Lefoglalt színházi pénztár.** Furcsa dolog történt a nagybecskereki színházban. *Deák* Péter színigazgató négy nap óta adósa volt a városnak és az összeget elfelejtette kifizetni, de erre nem szőlították fel. A tanács erre határozatilag kimondotta, hogy a *színházi pénztárt rendőrileg le kell foglalni* és a 34 korona követelés a városi pénztárba beszoigáltatandó. A rendőrség könyörtelenül végre is hajtotta a tanács határozatát és még akkor sem akart elállni szándékától, amikor a helyettes igazgató önként le akarta fizetni a tartozást. A tanács határozata általános visszatetszést keltett a közönség körében.

A kolozsvári kivégzés.

(Friedrich Ferenc a bitófán.)

— Az Aradi Közlöny távirati értesítése. —

Arad, december 4.

Friedrich Ferenc, a kolozsvári levélhordó gyilkosa meglakolt büneért. Az utolsó pillanatokig hitte és remélte, hogy kegyelmet kap és megmenekül a bitófától. A kegyelem nem érkezett meg. És így a „törvénynek szabad folyás engedte” ma reggel háromnegyed hét órakor elvégezte borzalmas munkáját *Bali* Mihály hóhér.

Semmi kétség benne: nagy volt a büne *Friedrich* Ferencnek. Embert őt bestiális módon, rablási szándékból; előre megfontolt szándékkal. Elkövette azt a bűnt, a mitől minden emberi felfogás irtózik. De azért most, a mikor már tulesett a legnagyobb gyötrelmen, az emberi szájalom mégsem zárkozhatik el gyötrelmei elől egészen. Nem akarunk filippikát írni a halálbüntetés ellen. Jön amugy is idő, a mikor a halálbüntetést eltörlik, a minthogy eltörölték a kínzást és kerékbetörést, a mely valamikor szintén törvényes volt. A mostani viszonyok között minden szó a halálbüntetés ellen amugy is felesleges. A műveltség még nem olyan magasfoku, nem hatolt le oly mélyen a társadalom alacsony fokán álló rétegeibe is, hogy a halálbüntetés magától megszűnjék. Az volna az ideális állapot, ha a műveltség, az iskoláztatás, a nép nevelése oly tökéletes volna, hogy az etikai felfogás minden rétegben egyformán tökéletessé válna. Akkor nem volna szükség hóhérra, bitóra, mert a nagy bűnök elő sem fordulhának. A mai társadalmi viszonyok közt ez el nem képzelhető. A mai társadalom maga is rossz lelkiismerettel jár és maga neveli is részben a bűnöket. Nem bitó, nem hóhér kell a népnek, hanem igenis szüksége van nevelésre és morális vezetésre.

A kivégzésről a következő távirati értesítést kaptuk:

(Utolsó órák.)

Friedrich Ferenc az egész éjjelt álmatlanul töltötte el. Délután anyja látogatta meg a siralombházban és este *Hörst* Frida, a kedvese, akitől egy gyermeke van. Kedvesét kérte, hogy jöjjön reggel még egyszer hozzája, de a börtönfelügyelő nem engedte meg. A kedveséhez bucsuzóban így szólt:

— Nevelj gyermekünket tisztességben, hogy ne kerüljön oda, ahová szerencsétlen apja. Majd hirtelen hozzátette:

— Nem tudod, jött a doktor ur (védőügyvédjét értette) táviratára válasz a királytól? Oh, bárcsak kegyelmet kapnék! Oh, csak ne kellene meghalnom! Sohasem félttem a haláltól, de most úgy félek. Borzasztó kinokat kell kiállanom!...

Egész éjjel mellette volt *Hirschler* lelkész,

aki vigasztalta és előkészítette a halálra. A lelkész szavaira hallgatott, de nem tudott megnyugodni.

— Szegény anyám, szegény gyermekem — mondogatta sirva. — Ha meghalok az akasztófán, milyen szégyen lesz reájuk nézve. Az emberek azt fogják mondani nekik: Gyilkos család! Akasztófát fognak nekik emlegetni. Ha anyám és gyermekem nem volna, akkor nem bánnám. De így! Ezeknek az életét is megkeserítettem. Oh, bárcsak ne hallgattam volna az ördögre. Az ördög csábított el. Pedig anyám jól nevelt. Mindig oktatótt, hogy ne tegyek rosszat. Mindig mondta, hogy a rosszal büntetés jár.

Egész éjjel fel s alá járt a cellájában, folyton tépelődve sorsáról. Az utolsó pillanatig remélte, hogy kegyelmet kap. Bizott abban a táviratban, amit védőügyvéde küldött el Bécsbe, a kabinet-irodába.

Mikor ma reggel háromnegyed 7 órakor a börtönőr eljött érte, hogy utolsó útján kísérje, a remény még látszott arcán.

— Kaptam kegyelmet? — kiáltotta izgatottan. Amikor látta a börtönfelügyelő komor arcát, csüggedten hajtotta le a fejét és szólt:

— Hát várjanak, míg a válasz megjön a doktor ur táviratára.

A börtönfelügyelő azonban nem válaszolt, hanem intett a csendőröknek, hogy fogják közre.

— Készen vannak? — kérdezte aztán.

Az igenlő válasza a börtönfelügyelő intett, hogy induljanak. És megindult a szomorú menet. Elöl a börtönfelügyelő, utána két szuronyos csendőr között a rablógyilkos. *Friedrich* a börtön folyosóján nem állta meg, hogy meg ne szólaljon:

— Akasztani visznek, ez az utolsó út. Jaj nekem!...

(Halál a bitófán.)

Ma reggel háromnegyed 7 órakor a Farkasutcai fogház udvarán gyűltek össze a törvényszék kiküldött tagjai *Bodor* László táblai bíró vezetése mellett. Az udvaron mintegy száz főre menő ember volt együtt.

A kivégzésre az 51. gyalogezred egy századát vezényelték ki, a mely nyújtott félkörben állott a bitófa köré. A bíróság részéről *Bodor* László táblai bíró, *Lázár* Ernő dr. törvényszéki jegyző, *Osipkés* Károly kir. ügyész, a városi bizottság részéről *Pataky* Sándor rendőralkapiány-mester, orvosszakértők pedig *Kenyeres* Béla dr. egyetemi tanár és *Kerekes* Gyula törvényszéki orvos voltak jelen. Pontban háromnegyed 7 órakor az ügyész megállapítja, hogy az akatusra kirendelt személyek jelen vannak és utasítja a fogházfelügyelőt, hogy az elítéltet vezesse elő.

Erre kihozták a siralombházból *Friedrich* Ferencet, a delikvenst. Nagyon meg volt törve. Az egész éjjel nem aludt, folyton sirt és kegyelemért esedezett.

A mikor a börtönőr és *Hirschler* János lelkész karjára támaszkodva a szabadoa lépett és az akasztófát megpillantotta, hangosan jajveszékelnéi kezdett:

— Ne öljenek meg, ne akasztanak fel! Oh uraim! — szólt a közönség felé — nagy bünt követtem el, de nem kellene érte meghalnom! Oh istenem, istenem...

Bodor László táblai bíró maga elé vezette a rablógyilkost és felolvasta előtte a határozatot. *Friedrich* eleinte nyugalommal hallgatta az ítélet felolvasását s folyton a feszületet csókolgatta. Majd panaszkodni kezdett a melléte álló lelkésznek, hogy sokáig tart a kihirdetés. Kérdezte, miért nem végeznek vele gyorsabban? A bíró szavait így fejezte be:

— Kegyelem nem jött. A törvénynek ele-

get kell tenni! Ügyész ur, átadom önnek a delikvenst!

Csiphés Károly ügyész átvette Friedrichet, a ki nem hallott mindebből semmit sem, mert egész magánkivül volt és krétafehér lett az arca. Habzó ajkai folyton ezt rebegték:

— Kegyelem, kegyelem!

Közben a sírás tört ki rajta. Fejét lehajtva állt még mindig a lelkészre és a börtönőrre támaszkodva. A lelkész, a feszületet elébe tartva, vigasztalta:

— Forduljon istenhez. Isten jó, meg fog önnek bocsátani.

A lelkész szavaira felocsudott és így szólt Friedrich:

— Hiszen már eleget szenvedtem!

Az ügyész intett Bali Mihálynak és azt mondta:

— Végezze törvényszabta kötelességét! Átadom önnek Friedrichet:

Bali Mihály két segédével megfogta a gyilkost és ugyiszólván az akasztófa elé emelte, mert Friedrich elvesztette eszméletét. Három ízben rogyott össze, míg az akasztófához vitték.

A hóhér egy pillanat alatt megkötötte nyakán a hurkot és fölfalították a delikvenst. De az már nem szólt többé semmit. A felkötött test kétszer-háromszor megremegett és vonaglott, aztán nem mozdult többé.

Bár az akasztás aktusa rendben folyt le és Bali Mihály szabályszerűen végezte retentetes munkáját, azért mégis borzalmas volt az egész aktus. A jajveszéklés, ájudozás, folyton kegyelemért könyörgő rablógyilkos borzalmas látványt nyújtott.

Hét perc múlva az akasztás után Kerekes Gyula és Kenyeres Béla törvényszéki orvosok konstatálták, hogy Friedrich meghalt. Teste még meleg volt ugyan, de érverése és lélekzete megszűnt. Még tíz percig az akasztófán hagyták lógni a holttestet, azután leemelték és Bali Mihály segédei egy fekete koporsóba helyezték.

Délelőtt fél tíz órakor a törvényszéki orvosok megint megvizsgálták a holttestet és aztán elrendelték az eltemetését. Egy hullaszállító kocsi emelték a koporsót és kivitték a temetőbe, a hol egy félreeső helyen elföldelték.

(Végezzenek gyorsan!)

Egy később érkezett táviratunk a kivégzés részleteiről még a következőket mondja el:

Friedrich az elmúlt éjjel nem tudott sem feküdni, sem ülni. Panaszkodott, hogy a lába fájt. Hajnali három órakor hirtelen lázas roham lepte meg s egész testében remegve kibált, hogy nagyon fél. Ekkor ágyra fektették. Mikor magához tért, elmondta, hogy szörnyű álmilátásai voltak.

Ma reggel öt órakor töredelmesen meggyónt, megáldozott és folyton imádkozott. Majd a pappal beszélgetett. Azt kérdezte több ízben, megbocsát-e neki bűnéért az isten, mert ha megbocsát, nem fél a haláltól, csak attól, ha soká fogják kinozni.

Később cigarettát kért, arra hivatkozva, hogy Papp Bélának is megengedték az utolsó éjszakán a dohányzást.

A bitófához négy csendőr kísérte Friedrichet, ki kezében a feszületet szorongatva, folyton a pap karjára támaszkodott.

Az ítélet felolvasása kínosan hosszú ideig tartott. Friedrich nem figyelt rá, hanem oda szólt az ügyésznek:

— Minek parádézna annyi? Kérem, végezzenek velem gyorsan...

Többször hátrafelé akart nézni a bitófára, de ebben a lelkész gyöngéden megakadályozta. Az ítélet felolvasása után az ügyész így szólt:

— Friedrich, a földi igazságszolgáltatás vé-

get ért. Viselkedjék keresztényhez illően, forduljon istenhez...

A gyilkos a bitófa alatt mindössze ennyit mondott:

— Irgalmazz istenem, légy kegyelmes...

Többi szavait elnyomta a katonaság tompa dobpergése.

Friedrich holttestét kiadták családjának, mely az ügyészségtől elkérte. A felakasztott gyilkos édes anyjának nem volt annyi pénze sem, hogy koporsót vegyen. A polgármester segítette meg a szerencsétlen asszonyt és adott neki koporsót, hogy fiát eltemethesse.

MULATSÁGOK

(=) A luteránus-bal. A január 17 én tartando luteránus bál rendező-bizottsága szombaton este hat órakor tartja alakuló ülését a Millennium sörcsarnok külön termében. A rendezői listre felkért árakat ez uton hívja meg az ülésre a szervező bizottság.

(=) Az aradi könyvnyomdászok szakegyesülete f. hó 7 én, vasárnap este 8 órakor tartja az idei téli szezonban első kedélyes estélyét a városi színházi sörcsarnok külön termeiben. Ez alkalommal szinre kerül az „Idegesek” című egyfelvonásos bohózat, melynek személyei a következők: Szikra Pál; Nádornik István, Csende Gábor; Várady Alfréd, Cicelke leánya; Másik Szidika, Tar Elek; Avarfy József, János, Csendes szolája; Mészáros Miklós, Jancsi, szikra szolgája; Erdélyi József. Előadás után reggelig tánc lesz; belépti-díj: számozott hely 1 kor., a többi ülőhely 60 fillér.

Kaas Ivor a harcvonalban.

(A puchói választás.)

— Az Aradi Közlöny távirati értesülése. —

Arad, december 4

Erdekes küzdelem folyt le ma Puchón Sipeky Sándor és Kaas Ivor báró között. Sipeky szabadelvű programmal lépett föl, Kaas pedig, a ki újból tagja szeretne lenni a Háznak, ezuttal a néppárt karjaiba dobta magát s erős papi segédlettel ment bele a harcba. Elkeseredett korteskedés előzte meg a mai küzdelmet, a melynek valószínűleg az lesz az eredménye, hogy Kaasnak nyilik alkalma néppárti mivoltában bemutatkozni a Háznak.

A választás lefolyásáról lapunk zártáig a következő táviratokat vettük:

Az illava-puchói kerületben óriási korteskedés közt és tetőpontra hágott izgalomban indult meg ma a képviselőválasztás. Két jelölt van: Kaas Ivor br. néppárti és Sipeky Sándor szabadelvű párti. Sipekynek erősebb a pártja s ha a szavazók cserben nem hagyják, ő kerül ki győztesnek.

A néppárt hallatlan akciót fejt ki már napok óta. Ernst Sándor, Trubinyi János és Zmeskál Zoltán Kaas érdekében az egész kerületet beutazták s valósággal fanatizálták a választó polgárokat.

Gramantik budapesti hitoktató odaérkezett és különösen az asszonyok között agitál. Lednicen, az ottani plébánosnál András-napján azon a címen, hogy a plébános nevenapját ünneplik, nagy tanácskozás volt, amelyen a követendő eljárast vitatták meg. Psenák pruszkai választónak, aki a Chocholus esperes által küldött zászlót visszaküldötte, ugyanazon a napon, mikor az eset történt, foglyujtották a csüét.

A szabadelvűpárt jelöltje Hajdu Imre képviselő kíséretében járta be a községeket és arról győződött meg, hogy kilátásai a néppárt erős agitációja dacára is kedvezők. Kaas támogatására ma leérkeztek Zboray Miklós, Buzáth Ferenc, Förster Ottó, Zichy János gróf, Zichy Aladár gróf és Wilczek Frigyes gróf képviselők.

Petrás Károly választási elnök délelőtt 6 órakor megnyitotta a választást. Bizalmi férfiak a szabadelvűpárt részéről Kácsér Nándor dr. és Spothkovszky József, a néppárt részéről Chocholus Bálint pruszkai esperes és Gyuriss Emil vármegyei tiszteletbeli ügyész. A felvonulás mindkét részről teljes rendben ment végbe.

A szavazatok aránya az első félórán a következő volt:

Sipeky Sándor	37
Kaas Ivor báró	6

Kácsér Nándor dr. szabadelvűpárti bizalmi férfiut Petrásévic néppárti hírlapíró, a ki mindenáron be akart hatolni a szavazó helyiségbe, durván inzultálta. Az afférnek folytatása lesz.

A szavazatok aránya délelőtt 10 órakor:

Sipeky Sándor	64
Kaas Ivor báró	17

A déli órákban tömegesen jöttek a szavazók s állandó izgalomban folyt a voksolás. A szabadelvűpárt jelöltje még mindig erős többségben van.

Délután 2 órakor a szavazatok így álltak:

Sipeky Sándor	240
Kaas Ivor báró	85

A többség még mindig Sipekyé. Négy órakor az arány ez:

Sipeky Sándor	358
Kaas Ivor	103

A kerület 64 községéből még alig husz szavazott le. Most már tömegesebben jönnek a néppárt hívei, ami este 9 órakor a következő eredményben mutatkozott:

Sipeky Sándor	488
Kaas Ivor	314

A szavazásnak hajnali két óra felé lesz vége. Azután összeszámítják a szavazatokat, úgy, hogy az eredmény kihirdetése réggel 4 óra előtt aligha törénik meg.

Az aradi székely-kiállítás.

(A polgármester a megnyitón. — Pünkösdy műszaki tanácsos Aradon. — A debreceniek lelkesedése.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától —

Arad, december 4.

A székely iparcikkek aradi karácsonyi kiállítására igen sikerültnek ígérkezik. Nagy számmal történtek már bejelentések a résztvevők részéről, úgy, hogy a Weitzer János-utcai fiúiskola kisterme, hol a kiállítást rendezik, bősséges választékot nyújt majd azok számára, kik karácsony ünnepére vásárolni akarnak. Háziipari cikkek, hasznos háziesszközök, ruhamezők, játékszerek, luxus tárgyak sorakoznak majd egymás mellett nagy tömegben, tarka változatban.

Az egész székelyföld résztvesz ezen a kiállításon. Különösen sok tárgyat küld a marosvásárhelyi gyermekjáték-gyár, mely szünetelő üzemét éppen a két kiállítás miatt indította most meg. A tömeges kiállítások között szerepel a kereskedelmi múzeum, mely a kereskedelemügyi miniszter felszólítására vesz részt.

A kiállítást Institoris Kálmán polgármester nyitja meg ünnepélyesen. A polgármestert erre a funkcióra az aradi székely-otthon küldöttségileg kérte fel, Benkő Gyula elnök vezetésével. A küldöttségnek készséggel megígérte a polgármester, hogy a kérelemnek eleget tesz.

A kiállítás rendezése iránt ma élénken érdeklődött Pünkösdy Ferenc műszaki tanácsos, a debreceni székely társaság elnöke, ki hivatalos körutja alkalmából ejtette utba Ara-

dot. Ugyanis, mint már megírtuk, Debrecenben is lesz az aradihoz hasonló kiállítás, és ez a körülmény készítette Pünkösdyt az érdeklődésre.

Debrecenben, mint Pünkösdy elmondta, a közönség valóságos lelkesedéssel karolta fel a székely kiállítás ügyét. A várost a megnyitáskor fellobogózzák, s mindent elkövetnek, hogy úgy anyagilag, mint erkölcsileg fényesen sikerüljön a vállalkozás. A kiállítás, mely kulturális szempontból sem lényegtelen dolog, úgy Debrecenben, mint Aradon meg is érdemli az érdeklődést és pártolást.

EGYESÜLETI ÉLET.

(*) A magyarországi munkások rokkant és nyugdíjgyűlés aradi fiókja holnap, pénteken este 8 órakor rendes havi választmányi ülést tart, melyre a választmányi tagokat meghívja az elnökség.

Nessi a katonák előtt.

(A becsületügyi választmányi gyűlés.)

— Az Aradi Közlöny távirati értesítése. —

Arad, december 4.

Ma délután 3 órakor Nessi Pál országgyűlési képviselő, mint szolgálton kívüli viszonyban lévő hadnagy, megjelent a budapesti honvéd gyalogdandár becsületügyi választmánya előtt.

Az előzmények, a miért a képviselőt ide citálták, ismeretesek: Nessit felelősségre vonták a kolozsvári Mátyás-ünnepen történt Gotterhalte-ellenes tüntetés miatt. A képviselőhöz hosszú vita után azt határozta, hogy Nessi Pált kiadja a katonai becsületügyi választmánynak, így történt meg ma a kihallgatás.

A tiszti becsületbíróóság a Ferencz József-honvédlaktanyában ült össze. A bíróság elnöke *Mattyasovszky* alezredes volt, tagjai pedig *Rákos* százados, *Ujházy* főhadnagy és *Pongrácz* hadnagy.

Mattasovszky alezredes az alábbi kérdéseket intézte Nessihez:

— Igaz-e, hogy midőn *József Agost* főherceg Kolozsvárra érkezett, a *Gotterhalte* ellen zajosan tüntetett az ifjuság s ebben a tüntetésben ön is részt vett? Adja elő hadnagy ur általában, hogyan történt a dolog?

— Én mint a képviselőház tagja, az *Apponyi* Albert gróf vezetése alatt leutazott küldöttségben jelentem meg Kolozsvárra. Vaacsora közben egy deputáció keresett fel s megkért, hogy álljak egy tüntetés élére, melyet az egyetemi polgárság a *Gotterhalte* ellen intéz. A tüntetés az lesz, hogy a mikor a katonazenekar rázendíti a *Gotterhaltét*, a fiatalság a *Kossuthnótát* énekel. En figyelmeztettem őket, hogy jobban teszik, ha a *Hymnusz-t* énekelik, mert a *Kossuthnótát* antidinasztikus dalnak tartják s ez összekülömbözésekre fog alkalmat adni. Kimentem tehát az utcára s ezt a kérést az egész tömeg előtt ismételttem.

— Igaz-e, hogy egy lovasrendőr a tüntetés alkalmával megrugta a hadnagy ur lábát?

— Nem igaz.

— Hivatkozom a kolozsvári rendőrkapitányságtól beszerzett adatokra, melyek szerint *tényleg megrugták önt*, sőt egy rendőr — itt fekszik a vallomása — azt is állítja, hogy látta önt, a mikor *hajadon fölvel a kövezetről, a sárból felkelt*.

— Ez sem igaz.

— Igaz-e, hogy ön úgy nyilatkozott a rendőrök előtt a *Gotterhalte*-ról, hogy az egy „alávaló nóta”?

— Nem igaz. Sőt éppen én voltam az, a ki megkértem a fiatalságot, hogy ne tüntessenek a *Gotterhalte* ellen. A *Hymnusz* éneklése is azért történt, hogy ezzel elejét vegyük a *Gotterhalte* ellen készülő tüntetésnek.

— Való-e az, hogy egy rendőr így nyilatkozott az ön fülehallatára: „Még sem illik egy képviselőhöz, hogy utcai botrány élére áll” és való-e, hogy hadnagy ur nem vett ezért semmi elégtételt?

— Nem való. *Ha hallottam volna, nyakom ütöttem volna azt a rendőrt* . . .

— Összeegyeztethetőnek tartja-e ön a tiszti kardbojttal azt, hogy egy ilyen tüntetés élére álljon?

— Ha nem tartanám összeegyeztethetőnek, nem mentem volna az ifjuság közé. Intelligens fiatal emberek, egyetemi polgárok voltak azok s én semmi dehonesztalót nem láttam abban, ha az élükre állók.

Ezzel Nessi kihallgatása véget ért.

A becsületügyi választmány nem döntött, hanem jegyzőkönyvet vett föl, melyet a *dandár tiszti gyűlés* elé terjesztettek. Ez a gyűlés fog dönteni a fölött, *megindítsák-e Nessi ellen a becsületügyi eljárást?*

Ha a tiszti ülés az eljárás folytatását határozza el, akkor a *becsületügyi bizottság* veszi át az eljárást. Ez a bizottság a honvéd-kerület székhelyén levő dandár becsületügyi választmánya tagjaiból, (aki- ket már elől felsoroltunk) és a kerülethez tartozó másik dandár, a *debreceni honvéd-gyalogdandár* becsületügyi választmányának póttagjaiból (egy százados, egy főhadnagy, egy hadnagy) alakul meg. A bizottság elnöke a két becsületügyi választmány elnöke közül a rangidősebb.

Ez a héttagú bizottság mondja ki az ítéletet. Aszerint, amint a marasztaló ítélet a tiszti becsület megsértésének vagy veszélyeztetésének az esetét mondja ki, a büntetés a rangtól való megfosztás, vagy megintés.

Nessi Pál esetében igen valószínű, hogy az ítélet azt mondja majd ki, hogy Nessi sértette a tiszti becsületet. Büntetése tehát ez lesz: *tiszti rangjától megfosztatik*.

A szavazás aláírott szavazólapokkal történik. Az olyan bizottsági tag ellen, aki szavazatával a tiszti becsületet látszik sérteni, *szintén megindítják a becsületügyi eljárást*.

Az ítéletet megerősítés végett a honvédfőparancsnoksághoz terjesztik föl.

TANÜGY.

A tanítói kar mozgalma.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, december 4.

A magyar tanítói kar erélyes formában védelmezi a maga jogosult érdekeit. Nem akar belenyugodni abba, hogy míg a legkisebb kvalifikációjú állami hivatalban is 1400 koronában állapították meg a fizetés-minimumot, a tanítói fizetés minimuma csupán ezer korona legyen. Ezt nemcsak kiváló anyagi sérelemnek, de lealázó eljárásnak is tartják a magyar tanítósággal szemben, mely oly fontos nemzeti és kulturmissziót teljesít az országban.

A novemberi országos nagygyűlés elmúltával egymásután tartanak most a megyei gyűlések is, a melyek határozatai a legnagyobb mérvű elkeseredésről tesznek tanúságot. Legutóbb Bihar megyében, *Belényesen* tartott az egyik megyei kör gyűlést, melyen élénk vita után a következő határozatot hozta:

1. Az állami tanítókat annyi fizetés illesse meg, mint az *érettségit tett állami hivatalnokokat*.

2. A más jellegű iskolánál eltöltött idő számitassék be a fizetési fokba való beosztásnál; szóval csatlakozik az állami tanítók orsz. egyesületének nov. 9-én tartott gyűlése határozatához.

3. Ha a fizetésrendezés nem fogja az állami tanítók jogos és méltányos igényeit kielégíteni: minden társadalmi tevékenységtől visszavonulnak; az alakulófélben levő ifjúsági egyesületek és dalkörök létesítését napirendről leveszi; a jövő tanévtől kezdve a gazdasági ismétlő iskolák helyett az általános ismétlő iskolákat állítja vissza; gyűléseiben mindaddig, míg anyagi ügyük diadalra nem jut anyagi ügyein kívül mást sohasem tárgyal.

Az atléták estélye.

(A sportintéző búcsúztatója.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, december 4.

Az *Aradi Atlétikai Klub* ma házi-estélyt rendezett, melyen *Lészai O tó* mérnököt, a klub sportintézőjét ünnepelték abból az alkalomból, hogy Aradról eltávozik. *Lészai* a virágzásban lévő sportegyesület egyik megalapítója volt, s jórészt az ő eredményes munkájának és szervező tehetségének köszönhető, hogy a klub olyan szép pozíciót foglal el Arad társadalmában s jelenleg annyira haladt, hogy külön kaszinója is van.

A nemrégiben megnyílt atléta-kaszinóban, a minorita-palota e szépen berendezett termében folyt le a mai összejövétel, melyen a klub tagjain kívül a minorita atyák is megjelentek.

A pompás hangulatu estélyen több felkőszöntő hangzott el. *Szathmáry* János elnök emelkedett először szólásra, bensőséggel emlékezve meg *Lészai Ottó* munkásságáról.

Ezután ifj. *Vas Gusztáv*, a klub titkára vett búcsút *Lészaitól*, s kiemelte erélyét, lan- kadatlan buzgalmát az egyesületi szellem fejlesztése és a sport élet körül, mely a klub kétfekete zászlóját diadalra jutatta. Utána *Tabakovits* György dr. szólott *Lészaihoz*, mint az idealizmus igaz harcosához.

Cigányzene és tárogató szó mellett folyt ezután a mulatság sokáig.

Az estélyt megelőzőleg választmányi ülés volt, melyen a tagok sorába felvételtek:

Csáklány Sándorné és Rózsa Imréné urnők, Kiss Stefi, Kósa Jolán, Simon Margit, Földes Lujza urhölgyek; továbbá: Boros Iván megyei tb. főjegyző, Hehs Vilmos gyógyszerész, Farkas Károly jószágigazgatósi tisztviselő, Schröder Béla szerkeztő, Bonomi Géza gyógyszerész, Szalórdy Géza jószágigazgatósi tisztviselő, Lengyel István hivatalnok, Supka Béla minorita házfőnök, Fehér Alfred, Szikra Lénárd minorita lelkészek, Bokor Imre uradalmi tisztartó.

HIREK.

Kenyér és csatorna.

— Mozgalom az Ujtelep csatornázása ellen. —

Arad, december 4.

Kenyér és egészség: egyformán szükséges mind a kettő az élethez. Az előbbi azonban közvetlenebbül követelő, és a szegény ember számára az egészségügy luxusszámba megy akkor, ha nem jut elég a kenyérre.

Ez a tény jut kifejezésre abban a mozgalomban, melyet az aradi *Ujtelep* lakói indítottak meg a városrész tervbe vett csatornázása ellen. Tegnap számunkban részletesen ismertett-

tük azt a tervezetet, melyet a közlekedésügyi bizottság helyesnek talált az Újtelep s néhány más utcának csatornával és vízvezetési hálózattal való ellátására. A terv keresztülvitele természetesen nagy anyagi áldozatba kerülne, és a városrészt lakóit csatorna-adóval terhelné meg.

Ez utóbbi körülmény arra bírta a lakók egy részét, hogy *ellenmozgalmat indítsanak*, melynek célja, hogy az Újtelepnek a csatornával való ellátását megakadályozza.

A lakosság azzal indokolja mozgalmát, hogy szegény, s képtelen újabb anyagi terheket elviselni. Éppen azért laknak az Újtelepen, hogy a csatorna adótól megmeneküljenek.

Elismerik a csatornázás hasznosságát, semmiféle elhanyagolással nem viseltetnek a terv iránt, de — mint keserűen mondják — első kenyér, s csak azután törődhetnek az egészségügy fokozattal követségével. Egyszóval a kenyér kérdés követő zsarnok, s nem enged helyet maga előtt semminek.

— Az orléáni herceg elutazik. *Fülöp* orléáni herceg, a francia trón pretendense szombaton *Kisjenő*re Szegedre érkezik s a Tiszaszállóban száll meg ama vadásztársasággal, mely másnap gróf *Szapáry Pál* birtokára, Gyálára megy vadászni. A vadásztársaság sok idegen grófja és hercegei közt lesz egy *Mettelnich* herceg is.

— A negyedik kerületi választás. A negyedik kerületben a vasutasok *Korbuly Józsefet*, a magy. kir. államvasutak főfelügyelőjét, ki egy ízben már tagja volt a törvényhatósági bizottságnak, akarják jelölni *Márk Károly* helyére. *Korbuly*, ki az arad-csanádi egyesült vasutaknál is népszerűségnek örvend, s ki alelnöke a mérnök- és építész-egyesületnek, ugye réven, s mert a negyedik kerületben nagy összekötetéseket vannak, erős kilátással lép a választási küzdelembe. Hír szerint a két politikai párt: a szabadelvű és függetlenségi párt is fel fogja léptetni.

— Zola a Pantheonban. *Párisból* táviratozzák: A francia kamara mai ülésén a szocialisták indítványt nyújtottak be, hogy *Zola* hamvait *Renan*, *Michelet* és *Balzac* koporsója mellé a Pantheonban helyezték el.

— Vaddisznóvadászat *Kisjenő*n. A *kisjenői* főhercegi vadászok ma *Bánkut* pusztán tartottak mezei vadászatot. A főhercegi vadászok reggel 7 órakor különvonaton mentek ki *Bánkutra* és este 5 órakor tértek vissza. A mai vadászat eredménye: 876 nyul, 16 őz, 16 fácán és 204 fogoly. Holnap érdekes napjuk lesz a vadászoknak. Az *ágyai és csintyei erdőben* fognak vaddisznóra vadászni, hajókkal és vérebekkel.

— A mikalakai bíró ordója. A hivatalos lap mai száma egy *aradmegyei* községi bíró kitüntetéséről ad hírt. Az erről szóló királyi kézirat így hangzik:

Személyem körüli miniszterem előterjesztése folytán *Kozma György*, Mikalaka község bírójának hű és buzgó szolgálata elismerésül, az ezüst érdemkeresztet adományozom.

Kelt Schönbrunnban, 1902. évi november hó 27 én.

Ferencz József, s. k.

Gróf Széchenyi Gyula, s. k.

A kitüntetett községi bíró ép most tölti be *huszonötödik* évét annak, hogy Mikalaka községének élén áll. Még az ötvenes években van, s nagy buzgalommal dolgozik a község javának előmozdítása érdekében. Az ő bírósági működésének része van az Araddal szomszédos község fejlődésében: huszonöt év előtt Mikalakanak 1800

lakosa volt, ma pedig 3400 lakossal bír, fejlődő község, van állami és községi iskolája és egyéb közintézményei. Román ember létére mindenkor magyar érzést vallott és igaz barátja a magyarosodásnak. A kitüntetés érdemes embert ért és Mikalakan őszinte örömet keltett.

— Az állomás kibővítése. Az aradi pályaudvar kibővítésének munkálatai hatással vannak a vasutasok telepének, *Uj Mikalakanak* fejlődésére. Az új fűtőház közelében nagyobb szabásu emeletes *lakótanyát* építenek az átutazó- és szolgálattevő vasuti altisztek és mozdonyvezetők részére. Ez a lakótanya Uj-Mikalaka területére esik, s a vasut már ki is váltotta Mikalaka község előljáróságától az építési engedélyt. Uj-Mikalaka ezenkívül is egyre terjeszkedik, ma már *hat hétszáz lélek* lakja, s legközelebb már *iskola* létesítése iránt tesznek lépéseket az ott lakó vasuti alkalmazottak.

— Apponyi állapota. *Apponyi Albert* gróf házelnök egészségi állapota, mint sürgönyzik, ma annyira javult, hogy holnap, pénteken már elnökölni fog a képviselőház ülésén.

— Mangra Vazul pöréi. *Nyirő Géza* aradi kir. törvényszéki vizsgálóbíró a mai nap folyamán újabb tanukat hallgatott ki a Mangra-Maglás rágalmozási pörben. A kihallgatás a temesvári sajtóbírósa megkeresésére történt, a hol tudvalegőleg egész sereg rágalmozási pört adott be *Mangra Vazul* a „Controla” hasábjain megjelent és őt erősen támadó cikkei miatt. A ma kihallgatott tanuk a memorandum-hecc idején Aradon lefolyt Mangra-ellenes tüntetések és a megválasztott, de valószínűleg soha meg nem erősítendő aradi püspök magánéletére vonatkozólag tettek a vizsgálóbíró előtt vallomást.

— A tisztviselők vasuti jegye. A képviselőház tegnapi ülésén, mint megírtuk, *Lengyel Zoltán* interpellációt intézett *Láng Lajos* kereskedelmiügyi miniszterhez arra vonatkozólag, hogy miért szorítja meg a törvényhatósági tisztviselők vasuti kedvezményes jegyét. A miniszter válaszában megnyugtatóan igyekezett a felszólítót, de arra nézve nem adott feleletet, hogy milyen kedvezménye lesz ezután az illető tisztviselőknek. Egy előkelő aradi tisztviselő a fővárosban erre vonatkozólag azt az információt nyerte, hogy féláru kedvezményes jegyek helyét *osztály-kedvezményt* kapnak a tisztviselők a jövőben; mászóval az első osztályban a második, a másodikban a harmad-osztályu jegy árát fizetik.

— A békéscsabai árvapanama. A hivatalos lap mai számának hirdetései között *Kiss Kálmán*, a *békéscsabai* községi árvaszék sikkasztó ünlőke szerepel, a kit a csabai fősztigabíró a fegyelmi tárgyalásra idéz meg. A hirdetésnek ez a szövege:

IDÉZÉS.

Békésvármegye alispánja 20638/902. számú rendeletével *Kiss Kálmán* volt békéscsabai községi árvaszéki ünlök ellen hivatali sikkasztás miatt a fegyelmi eljárást elrendelte, ennőfogva fegyelmi ügye tárgyalását az 1886. XXII. t. c. értelmében a f. évi december hó 29. napjának délelőtti 9 órájára a b. csabai járás fősztigabírája hivatalos helyiségébe kitűzöm.

Miután tartózkodási helye kipuhatható nem volt, ezután *Kiss Kálmánt* oly figyelmeztetéssel idézem meg, hogy meg nem jelenés esetén a rendelkezésemre álló adatok alapján fog az ellene elrendelt fegyelmi ügyben határozat hazatni s a határozat a kinevezendő ügygondnok részére fog kézbesítettetni. — Békés Csabán, 1902 november hó 27-én. Sztiraka, fősztigabíró.

— Az utolsó gázi. Aradmegye összes tisztviselői és nyugdíjasai, december elsején és másodikkán, utoljára vették felhavi járulékaikat a vármegye *házi* pénztárából. A jövő havi gá-

zsi és az első évnegyedi lakáspénzt, már az új rend értelmében, az állampénztárból az adótárnok fogja kifizetni. Az önkormányzati rendszer hívei és mindazok, a kiknek az ezredéves multtal dicsekvő vármegyei élet tradíciói iránt érzékük van, bizonyos megilletődéssel fogadják ezt a hírt, mely nem kis részben a megyei autonomia alkonyát is jelenti.

— Egy százados katasztrófája. *Bécsből* megdöbbentő katasztrófát táviratoz tudósítónk. Ma délelőtt egy csapat bosnyák katona a lövőtér közelében egy nagy fa ledöntésével volt elfoglalva. A katonák ügyetlensége folytán a már ledöntött fa nem arra az oldalra zuhant, a melyre számították, hanem az ellenkező oldalra s ráesett *Klemencsics Jenő* századosra, a kit maga alá temetett. *A százados szörnyet halt a nehéz teher súlya alatt.*

— Szabolcska Mihály — városatyja. A versírőkat viszi a hírük mindenhová, akármennyire is szeretnek elhuzódni a külvilág frazisaival, eseményei elől. Szabolcska Mihály, a temesvári reformátusok lelkésze és a jeles poéta is városatyja lett. Tegnapi választották meg Temesvárot, a belváros második kerületében, hatvankét szótöbbséggel. Az eredmény kihirdetése után *Sternthal Salamon*, a választás elnöke lendületes beszéddel üdvözölte Szabolcskát, ki meghatva mondott köszönetet.

— Házasság. *Hollósy Kálmán*, Erdőhegy község népszerű jegyzője, folyó hó 6 án délelőtt 11 órakor tartja az aradi ev. ref. templomban esküvőt a bájos *Marzsó Jene* kisasszonnyal. Tanuk lesznek a vőlegény részéről *Magyari Ferenc*, a menyasszony részéről *Király Dezső* m. kir. honvéd huszár százados.

— Elsüllyedt gőzhajó. Hamburgból jelentik: *A Neptun* gőzhajó az északi tengeren elmerült. A legénységből *huszonnyegyen* a tengerbe fulltak s mindössze öten menekültek meg.

— Elvi jelentőségű határozatok. A kereskedelmi miniszter tegnap több több érdekes elvi jelentőségű határozatot hozott. Nevezetesen kimondta, hogy a divatárkereskedő külön iparigazolván nélkül foglalkozhatik posztókereskedéssel is, továbbá jogosítva van szabómunkákra megrendeléseket elfogadni, olyképp azonban, hogy a szabómunkákat arra jogosult iparosokkal végezteti. Egy másik esetben kimondta a miniszter, hogy iparügyekben a felelősséget az elsőfoku iparhatóságnál kell előterjesztetni, a nem illetékes helyen, posta útján előterjesztett föllebbezésnek az illetékes elsőfoku iparhatósághoz való hatósági közvetítése a fél veszélyére történik.

— Egy különöz — *Czorda Bódognak*. A minap hunyt el Szabadkán *Budai József* magánöz, akit az egész város különözködéséről ismert. Ezt a véleményt Budai végöz intézkedésével is igyekezett megerősíteni, amennyiben mintegy *felmilliót* kivető vagyonát *Czorda Bódognak*, a Kuria nyugalmazott alelnökére hagyta, hogy a kiváló jogtudós *öregességére* gondtalan életet biztosítson. A rokonság, akit Budai kitagadott, a végrendeletet pörrel akarja megtámadni.

— Vízforrások a Hunyadi-kastély alatt. Temesvárról jelenti tudósítónk: Az egykori Hunyadi-kastélyban lévő tüzérségi szertár roszakadózó alapjának betonozása közben hat méter mélységben nagy vízforrásokra bukkantak. A vizet kiszivattyazzák, de kétséges, hogy sikerül-e az alapot teljesen kiszáritani. A restauráló munkálatok halasztást szenvednek.

— Törvény a csók ellen. Tüdős orvosok sokat vitatkoztak már a csók ártalmosságáról. Azt mondják, hogy a csók a legbiztosabb tenyésztése és átplántálása a bacillusoknak s így a betegségeknek. Most Virginia állam törvényhozása is foglalkozni fog a csók kérdésével. A kormány ugyanis törvényjavaslattal terjesztett be, amely a csók megszigorítását célozza. Eltiltani Virginiát sem meri a csókot, amely egyéb tilalmosságai révén így is elég ke-

lendőségnek örvend, csak megszigorítja néhány büntető paragrafussal. A törvényjavaslat ugyanis arról intézkedik, hogy büntetés érje mindazokat, akik csokolóznak s nem tudják hiteles bizonyítvánnyal igazolni, hogy egészségesek. A dolog ugyan egy kicsit mulatságos, de praktikus haszna, ha végre is hajthatnák, mégis lenne. Nevetséges azonban elképzelni, hogy a csókot hatóságilag ellenőrizzék és megköveteljék a szerelmesen piruló leánykától az első lopott csók után, hogy lovgaja himlőoltási vagy épen egészségi bizonyítványa után tudakozódják.

— A legöregebb tiszt. Mint megírtuk, néhány nappal ezelőtt halt meg a közös hadsereg, sőt talán a kontinens legöregebb tábornoka, Schwarz-Meiller báró, életének 94 ik évében. Egy tiroli újság ehhez azt a megjegyzést fűzi, hogy a közös hadsereg legöregebb tisztje most kétségkívül Künigl Ferdinánd gróf őrnagy, ki a Bozen melletti Griesben él s az Idén júniusban ünnepelte meg 98 ik születése napját.

— A festő öngyilkossági híre. Hatos Dezső máv. tisztviselő az a ábbi sorok közlé-ére kéri meg bennünket: *Alexis* István festő öngyilkosságát illetőleg b. lapokban tevés információ alapján oly közlemény jelent meg, melyben az öngyilkosságról szóló távirat feladásáról Alexis István van meggyanúsítva. A kérdéses távirat réam volt címezve s annak vétele után Csakovára utaztam, hol meggyőződtem arról, hogy az álhirt sem a nevezett festő, sem pedig a táviraton aláírt, vele együtt dolgozó aranyozómester nem terjesztette, mert űk a történekről csak késő dé után, a szolgabírói hivatal kiküldötte által vettek tudomást. A rossz tréfát idegen ember követte el, kinek kilétét dacara utanjárasunknak, megtudni nem sikerült. Ezt a tényrt birtokomban lévõ igazolványon a csakovai szolgabírói hivatal is megerõsíti. Az igaz, hogy a festõ egy aradi barátjának „Üdvözlet a másvilágról” felirással levelezõlapot küldött, de azt csak a hír elterjedését követõ napon jelentétemben írta, sőt magam is aláírtam. Ez a levelezõlap tehát egy nappal a találkozó után kelt s azon célzattal lett elküldve, hogy abból barátja a szomorú hír ellenkezõjérõl gyõzõdjessen meg.

— Házkutatás egy ügyvédnél. Kovacevic Vladimir eszéki ügyvédnél, mint sürgõnyzik, ma házkutatást tartott a rendõrség, s egy röpíratot talált nála, melyben *Botocsnyák* képviselõ a horvát bánt sértegeti.

— Izgató tanító. *Bielek* Árpád turóc szt. mártóni tanítót nemrégiben nyugdíjának elvesztése mellett elmozdították állásától pánszláv izgatásai miatt. Most, mint sürgõnyzik, ismét izgatás miatt folyik ellene eljárás. A *Ludovik No-vini* címû pánszláv lapban izgatott egy magyar lékõla ellen.

— Az apa büne. Megrendítõ családi dráma történt e napokban Magyar-Ujfalu községben. A szomorú esetrõl az alábbi tudósítást kaptuk: *Lassu* Antal magyar ujfalusi lakos boldog családi életet élt feleségével. Pár év óta azonban az asszony folyton betegeskedett, amit egy ideig túrt a férj, de késõbb ráunt a beteges asszonyra s tiltott szerelmi viszonyt kötött õz. *Gobuláné* Sándorné falubeli asszonnal, aki teljesen háló-jába kerítette Lassut. Ezelõtt két hónappal teljesen kenyértörésre került a dolog Lassu és a felesége között. A férj ugyanis elnagyta a családját és a szeretőjéhez költözött; ettõl kezdve egy krajcárral sem segíeyzte beteg feleségét és két gyermekét. Lassuné, a míg a gyermekeknek volt mit enniök, túrt ezt az állapotot, mikor azonban már minden elfogyott, a két kis gyermeket elküldötte az apjukhoz, hogy kérjenek tõle kenyeret. A két kis gyermek el is ment, de Gobuláné kikergette õket az udvarból. A mult héten Lassuné személyesen kereste fel az urát, hogy kenyeret kérjen a gyermekek részére. A szegény be-asszonyt a férje és a szeretője megverték és kidobták a házból. Az asszony efõlõtti elkésere-désében hétfõn eladta az utolsó vánkósát.

Tejet vett s abba mérget kevert. Még aznap este a gyermekeivel elment Gobuláné házához s észrevétel nélkül az istállóban húzta meg magát, a hol a gyermekekkel a mérgezett tejet megitta. *Másnap reggel az anyát is, meg a két gyermekét is halva találják.* Mikor a lakosság ezt megtudta, felháborodásában betört Gobuláné házába, hogy a csábító asszonyt és a hűtlen férjet agyonverje, de ezeknek sikerült elmenekülni a faluból, ennéfógyva a felbõszült nép az üresen talált lakást rombolta össze.

— Egy asszony a csatában. A sipka-szoros ünnepségeken részt vett többek között egy Marcova Ivanka nevü rulai születesü nõ is. Marcova Ivanka 1877 ben ferfiruhában belépett a bolgár légiõba és résztvett a Sipka szoros megvívásában, ezen a réven szerepelt most az ünnepségeken is, mint veteránus. A hánoru után egy falujabeli parasztagzához ment feleségül. Mikor azonban kötõtt a szerb bolgár náboru, c-erben hagyta az urát, megint belépett a bolgár hadseregbe és résztvett a szivnicai d. csõ ütköz-ásban, amelyben Sándor fejedelem tönkreverte Milán szerb királyt. Ivanka férje végre is ráunt feleségének katonás hajlandóságaira és elvált tõle; Ivanka azóta mindig ferfiruhában jár. Arcának körvonalai kellemesek, csak ez arcvonások dúrulnak el és keményedtek meg nagyon, arcõre pedig egészen ráncos. A falujabeliek kegyeletes tisztelettel veszik körül a hõst, akinek egvedütt is nagy a becsülete, amerre csak megfordul az országban.

— Szálloda a föld alatt. Monsban, Belgiumban van egy szálloda, amelynek valószí-nüleg nincs párja. Ez a szálloda száznyolcvan-öt méternyre fekszik a föld alatt egy szénbánya fenekén. A különös szálloda a Saint Pierre de Mons bánya fõtárnájában van kifaragva a szántartalmu tárnafalban. A földalatti szálloda, bár a szobák fala tiszta szénból van, nagy kényelemmel van berendezve. — Tár-algöterem, könyvtár, u-zoda és zeneterem is van benne. Az egész szálloda villanyval van világítva; a vendégek fel és leszállítását lift végzi. A szállodában rendszeren turisták tartózkodnak.

— A gyermekbetegségek elõlekezésének meg-gátolhatása abban rejlik, hogy a gyermek oly ed-zett és erõs elentáló képességet kifej-õt szerve-zettel bírjon, mely a baj csiraját fejlõdni nem enged. Különféle ezt célzó gyõ-gyszerkesztimények vannak forgalomban, de általánosán tudott dolog, hogy egyetlen szer létezik, mely a hozzáfüzött vá-rakozásnak minden tekintetben megfelel; s e szer a csukamajolaj. A gyermek a közõnséges csuka-majolaj bevetelétõl undorodnak s ezért nagyon hó-zagpótló a Zoltán féle csukamajolaj, melynek sem íze, sem kellemes szaga nincs s gyermekek, va-lamint felnõttek szívesen veszik be. Tápereje nagy és könnyen emészthetõ. Üvegje 2 korona a gyõ-gy-szertárakban.

— Elõkelõ vendégek fogadása. December 3-ika óta, a legelõkelõbb uri közõnséget látja vendégül karácsonyi tárlata alkalmából Porter Vilmos Nagy Arunáza a Szabadságtéren. Ezen finom uri publikum részint a Mikulásra való tekintettel, részint elõzetes tájékozás szempont-jából keresi fel a gyorsan hírnévre emelkedett, nagyszabásu tárlatot. Érdekes megjegyzések, jellemzõ kritikák röpösnek szét minden ajak-ról, az ötven méter hosszú, fényes látványt nyújtó teremben. Épp az a közõnség, melynek elég gyakran van módjában fõvárosi látványok-ban gyõnyörkõdni. A folyton utazó gentry-publi-kum, hû módon látja vissza úkrõz-tette ezen a tárlaton a nagyvárosi áruházak minden viv-mányát és azok tökéletes organizációját. Például az állványok, melyek beláthatlan sorban lepik el a nagy terem középvonalat, a berlini Hietz-áruház modelljei; viszont a gáz- és vil-lagycsilárok szelid fénye a londoni Whytly, a fekete ruhás hógykiszolgáló-személyzet pedig a párisi Louvre emlékeztet. Hát bizony szo-katlanul szép, mindenképen nagyszerü mü ez a tárlat, s aki egyszer látta, arra felejtethetlen benyomást gyakorol. Tegnap a vidékrõl is igen sokan nézték meg.

— Automobil bérkocsik. Fõvárosi tudósítónk jelenti: Egy magan vállalkozó engedélyt kért, 10 évi kizárólagos joggal arra, hogy a fõváros területén automobil-béerkocsikat járathasson. A tanács, mielõtt érdemileg határozná ebben a dologban, a kérvényt kiadta a közlekedésügyi

bizottságnak, s fõlhívta a rendõrséget is, hogy nyilatkozzék közrendészeti szempontokból.

— Dentolin fog crème a legkedveltebb fog-szépítõ. 1 tubus 50 fill. Vojtek és Weiszál, Aradon.

— T. üzletfeleink szíves tudomására hozzuk, hogy *Révész* Nándor könyv- és papírkereskedõ urat (Szabadságtér 20. szám. Telefon 265.sz.) képviselõsége-vel ruháztuk fel, ki elfogad minden a nyomdánkat, valamint az Aradi Közlõny kiadóhivatalát érdeklõ megbízásokat.

—x— Megnyílt a karácsonyi külön osztály *Nádlér* Lajos évatáruházában Arad, Andrassy tér, hol minden alkalmas ajándékok nagyon olcsón és dus választékban beszerezhetõk. Maradékok félárban.

Az Aradi Közlõny naptára.

— Ajándék az elõfizetõknek. —

Arad, december 4.

Irodalmi becsü munka lesz az az ajándék, melyet lapunk elõfizetõi karácsonyra kapnak. Az *Aradi Közlõny Nagy Képes Naptára* már sajtó alatt van s oly dus tartalommal, oly esin- nos képekkel fog megjelenni, hogy a lapok által karácsonyi ajándéku- nyujtani szokott naptarak nivóját minden tekintetben felülhaladja.

A naptár *irodalmi részét* a helyi tollforgató emberek legjelesebbjei írták, olyan témákról, a melyek minden olvasót egyaránt érdekelnek. Az *illusztrációk* Arad ez évi történetét örökítik meg mûvészi kivitelü képek egész seregében. Egyik kiváló és becses része lesz a naptárnak a nagy gondol összeállított *címtár*, mely az Arad-város, Arad- és a szomszéd megyék-re vonatkozó adatokat tartalmazza bõ és kimeritõ részletességgel.

A nyomdai kiállításra nézve is esin- nos, elegáns naptárt, a mely valószá-gal nélkülõzhetlen, az *Aradi Közlõny* õsz-szes elõfizetõi ingyen megkapják. Ugy-szintén *ingyen* megkapják azok is, kik *december folyamán* elõfizetõink sorába lépnek s az *Aradi Közlõnyt* legalább egy negyedévre megrendelik.

Megjegyezzük, hogy a naptár *könyvkereskedésekben egyáltalán nem lesz árusítva* s így kizárólag csak azok juthatnak hozzá, a kik az *Aradi Közlõny-re* elõfizetnek.

Kivégzés elõtt.

(Egy újságrõ megfigyelésel.)

— Az Aradi Közlõny tudósítójától. —

Kolozsvár, december 4.

A kolozsvári „Redut”-ban, ócska, kopott fényel berendezett bálteremben ítéltek halálra *Friedrich* Ferencet. Ez a züllõtt asztaloslegény semmiképen sem volt érdekes és tanulságos „vádolt”, aki hálás alanya lehetlélektani szerelõdéseknak. Közõnséges, átlag fráter, a szegény mesterlegény tipusa, akinek új õltõzet ruhára, több pénzre csak azért volt szüksége, ho y kedvesének jobban tessék és a munkátlanság napjaiban mulathasson. Ott, a végtárgyaláson, hiába is vizsgáltuk erõsen, szinte az alkalomszülte tulzással beállított szemmel *Friedrich* Ferencet: a viselkedésének, védekezési módjának egy egy kissé meglepõ fordulata mögül menten felillant ügyvédjének a tekintete. A mit magából adott: szegényes, közõnséges, sokkal inkább szánalmas, mint érdekes.

Középtermetü, se sovány, se kõvér ember volt *Friedrich* Ferenc. Az arcán a tárgyaló teremben a börtõnviselt ember sápadtsága ùlt, semmi indulat, vagy szenvedély neci tükrõzõ-dött vizsínü, kicsi szemeiben. Ha halogatott,

némán ült, csaknem észrevétlen, két szuronyos csendőr árnyékában, maga elé bámult és az elnök kérdéseire hirtelen, gyors válaszokat adott. Gondolkozás nélkül, mintha mindenre el lett volna készülve. A beismerésekre, védekezésekre egyaránt. Egyforma hangléjtással, ugyanazzal az egykedvű konoksággal vállalta a vádak egy részét, mint ahogy tagadta azoknak a másik, nagyobb és súlyosabb részét.

Birónak sem kellett lenni, hogy nyilvánvalóan lássuk, mikor hazudik és mikor mond igazat. A sirása, mikor meggyalázott és elhagyott menyasszonyát birták tanúságra, vagy mikor a testvérbátyját hallgatták ki: nem volt megindító. Nem kételkedtünk az őszinteségében ezeknek a könyveknek és mégis csak a cselédlelkeket hatották meg. Aminthogy az egész figurája sem volt rokonszenves. De ellen-szenves sem. Közönynyel és minden megindulás nélkül néztem — az utolsó pillanatig. Akkor, az ítélet kihirdetésének percében, megváltozott a formája. Akaratlan, önkénytelen. Rémitő volt összeomlásában.

Egy hidegen érdeklődő tömeg és a különös szenzációra kíváncsi mágnásasszony-társaság előtt hirdette ki a kolozsvári bíróság elnöke a halálos ítéletet.

Ez a gyérhaju, magashomloku, ostoba vádolt egy percig sem foglalkozhatott ott, a végtárgyalás alatt, a halál gondolatával. Biztos és megnyugtató reményeket csepegtethettek beléje, mert abban a pillanatban, mikor a pápaszemes elnök érthető izgalom közepette és remegő hangon kimondotta a „halál” szót: a csendes, érdektelen és közönséges ember hirtelen ujnak, érdekesnek és borzalmasan meglepőnek mutatkozott.

Egyszerre, a szó szoros értelmében az elnök szavainak a súlya alatt összeomlott, megsemmisült. A térde megrögyött, a felső teste aláhanyatlott, úgy kapták fel két oldalról a csendőrök.

Egy szempillantásig halálos csönd, azután felzokogott Friedrich. Nem is zokogás volt az. Meg-megcsukló, könnytelen hörgés, miközben a testének mindegy porcikája didergett. Valósággal hallatszott a fogainak a vacogása. Az elnök „megértette?” kérdésére képtelen volt válaszolni. A csendőrök vonszolták kifeié.

A Redut gardero-bejának régies, aranysávos, piszkos üveges ajtajában vártam Bürger levélhordó gyilkosát. Lehanyatlott fejével cipelték előre a csendőrök, mint egy összeesett rongyhalmazt. Kíváncsiságból névtelen és oktalan tréfából talán, közelfurakodtam hozzája és suttogva rászóltam, ma már nem tudnám magyarázatát adni: miért, mi okból?

— Friedrich!

Hirtelen, meglepő gyorsasággal felkapta a fejét, felpillantott, rám nézett:

— Ki az? Mi az? — mondotta csaknem azon a hangon, amelyet öt napi tárgyalás alatt megszoktunk tőle hallani.

Azután ismét aláhanyatlott a feje és elhurcolták. A tekintetében, melylyel rám nézett, reménység, örületes kapaszkodó reménység, csillant fel. Mindent: megváltást, felmentést, életet remélt talán ettől a megszólítástól. Es én ma sem bánom, hogy ott, akkor szembenálltam vele.

TÖRVÉNYKEZÉS.

§ Esküdtszóki tárgyalás. *Fluerás Petru* büntetőügyében ma volt a tárgyalás második napja. Kihallgatták *Rajner Dániel* dr. gyoroki orvost, a kihez vádolt megsérült kezének gyógykezelése végett első ízben ment. Az orvos konstatálta, hogy lövéstől származott a bal kéz tenyerének összeroncsolása és hogy a kéz feje azonnal am-

putálendő. Erdekes volt *Hacker* Jakab, volt jegyzői irnoknak és a községi rendőrnek a való-mása, akik leleplezték azon mentőtanuk egyikét, ki azt valletta a vizsgálat folyamán, hogy ő jelen volt akkor, amikor *Fluerás* a kutyájára lött és eközben robbant szét a puska és sértette meg a kezét. Összesen 26 tanu van beidézve és a perbeszédre szombaton kerül csak a sor. Lehet, hogy csak vasárnap lesz ítélet-hirdetés.

VÁROS ÉS MEGYE.

Aradváros közgyűlése.

Folytatólagos sorrendje az Arad sz. kir. város törvényhatósági bizottságának, 1902. évi december hó 10 én, d. u. 4 órakor tartandó rendes havi közgyűlésében tárgyalás alá kerülő ügydaraboknak.

16. Polgármester jelentése a városi iskolák részére küldött államsegély felvétel tárgyában. 17. A magyar hajózási egyesület felhívása az egylet tagjai sorába való belépés iránt. 18. Özv. *Nikolits* Péterné köszönő levele a férje elhunyt alkalmából közölt részvényilatkozatért. 19. A tanács jelentése *Albrechtne* Veverka Antonia szülésznői oklevélének kihirdetése iránt. 20. A tanács javasolja, hogy azon intézkedése, a melylyel a Maros hid ügyében f. é. december hó 10-én megkezdődő értekezletre a város képviselőit kiküldötte jóváhagyólag tudomásul vették. 21. Az árvaszékek előterjesztése aziránt, hogy az új gyámügyi ügyviteli szabályzatra való tekintettel az árvaszék kezelő hivatalához egy díjnak alkalmaztassék.

KÖZGAZDASÁG ÉS KÖZLEKEDÉS.

— Fizetésekeptelenségek. A bécsi Creditoren Verein a következő fizetésekeptelenségekről tesz jelentést: *Reiter Lajos, Nagy Károly.* — *Schwarz Márkus, Bóba.* — *Benedek Samu, Szathmár.* — *Holzschnek Antal, Szeged.* — *Glätstén Mór. S.-A.-Uj-hely.* — *Sz. Kocsis János, Nagyvárad.* — *Polzer János, Zwittau.*

Budapesti áru- és értéktőzsde.

— Az *Aradi Közlöny* távirati tudósítása. —

Budapest, december 4

Delitőzsde. Buzakinálát mérsékelt, a vételkedv tartókodó. Kedvező irányzat mellett 15,000 métermázsza került forgalomba, jól tartott áron. Egyéb gabonanemek változatlanok. Időjárás borús, hideg.

Estitőzsde. Berlin változatlan, páris 5 el magasabb.

Zárlat 12 órakor:

Buza 1903. áprilisra	7.64—7.65
Roza 1903. áprilisra	6.64—6.65
Zab 1903. áprilisra	6.28—6.29
Tengeri 1903. májusra	5.75—5.76
Repece augusztusra	11.90—12.—

Zárlat 5 órakor:

Buza 1903. áprilisra	7.66—7.67
Rozs 1903. áprilisra	6.66—6.67
Zab 1903. áprilisra	6.31—6.32
Tengeri 1903. májusra	5.77—5.78
Repece augusztusra	—

Zárlat 5 órakor:

Oszták hitelrészvény	669.25
Magyar hitelrészvény	704.—
Leszámitolóbank részvény	439.—
Ríma-Murányi vasmű részvény	464.—
Oszták-magyar államvasuti részvény	685.75
Közuti vasut	613.—
Városi villamos vasut részvény	326.50

Szeszűzlet.

— December 4. —

Mai jegyzésünk: Késztrú nagyban nyers szesz 115 korona, kicsinyben 117 korona; finomított szesz nagyban 118 korona, kicsinyben 120 korona hordó nélkül, per 100 liter %, beleértve 70 korona fogyasztási adót.

Szűzött moslék 12'90—13.— korona mmásanként.

Budapest-kőbányai sertéskereskedelem.

— December 4. —

Magyar elsőrendű: Öreg nehéz páronként 400 kilogrammon felüli súlyban 107—8 fillérig, öreg közép páronként 300—400 kilogramm súlyban — fillérig, fiatal nehéz páronként 320 kilogrammon felüli súlyban 110—1 fillérig, fiatal közép páronként 251—320 kilogramm súlyban 108—9 fillérig, fiatal könnyű páronként 250 kilogramm terjedő súlyban 108—9 fillérig.

Szerbiai: Nehéz páronként 260 kilogrammon felüli súlyban 106—8 fillérig, közép páronként 240—260 kilogramm súlyban 104—6 fillérig, könnyű páronként 240 kilogramm terjedő súlyban 100—2 fillérig.

Sertésleltár. December hó 1. napján volt készlet 33,429 darab, december hó 2. napján főlhajtott 1382 darab, december hó 2. napján elszállított 1561 darab, december hó 3. napján maradt készlet 33,200 darab. — Uzlet: Kellemes.

Hivatalos árfolyamok

a budapesti áru- és értéktőzsden.

Budapest, december 4.

Magyar aranyáradék 4%	120.30
Magyar koronáraradék 4%	97.95
Magyar arany 4%	—
Magyar ezüst 4%	—
Magyar keleti vasut	—
Magyar földtehermentesítési kötvény	98.—
Magyar italmegváltási kötvény	—
Horvát-szlavon földtehermentesítési kötvény	98.—
Magyar nyereségsorsjegy kölcsön	199.50
Tiszaszabályozási és szegedi kölcsön	156.—
Oszták papíráradék	100.75
Oszták áradék ezüst	100.50
Oszták áradék arany	120.50
Koronáraradék	100.25
1960-iki államsorsjegyek	150.50
Oszták-magyar bankrészvény	1550.—
Magyar hitelbankrészvény	704.—
Oszták hitelbankrészvény	668.50
Oszták-magyar államvasut	685.75
20 frankos arany (Napoleonador)	19.08
Német birodalmi márka	117.05
Londonj	239.40
Paris	95.25
20 márkás arany	—

REGÉNY-CSARNOK.

A róma-párisi expressvonat.

— Angol regény. —

Fordította: *Ritt Gyula.* [27]

(Folytatás.)

Ebben a pillanatban Galipaud alakja jelent meg a portáléban. A vendéglős ép addig tartotta fel a tábornokot, míg ezt értesítették. Galipaud a vendéglőben ült és utasítást adott a vendéglősnek, hogy azonnal hívják elő, ha valami történik.

Galipaud ép a tábornok mögé került, anélkül azonban, hogy ez észrevette volna.

Ugyane pillanatban lépett be a táviratkezesítő és a kapus páholya felé haladt. A táviraton az ismert kék szallag volt látható, amelyről hangosan leolvasta a címzett nevét.

— Castagneto! Castagneto grófnő!

E szavakra a tábornok gyorsan megfordult és észrevette, hogy Galipaud a táviratért nyújtja ki kezét.

— Bocsanat, — kiáltott Sir Collingham, — ép a grófnőöz vagyek indulóban. Adja ide azt a táviratot.

Galipaud szerette volna megtartani, de a tábornok, ki fölismerete őt, folytatta:

— Nem, felügyelő ur, önnek nincs joga ahhoz. Gondolhatom, hogy miért találtam önt e helyen, de az nem ad önnek jogot s én azt hiszem, nincs is arra felhatalmazva, hogy magán ügyekbe avatkozzék. Vissza! — kiáltott, de most már haragosan, mert észrevette a dedektív tolakodását. — Vissza!

— Azonnal tűnjék el szemeim elől.

Most visszatért a vendéglős és jelentette, hogy a grófnő várja a tábornokot. Sir Collingham néhány pillanattal később a grófnő szohájába lépett.

— Ez igazán meglepő szép öntől, hogy meglátogat, — kiáltott fel a grófnő és kinyújtott kezekkel leplezhetlen örömmel sietett a belépő elé.

— Ez magától értődik. Azt gondoltam, hogy a történt események folytatása érdekében fogja, felelt a tábornok és egy pillanattal tovább tartotta és kissé erősebben szorította meg a grófnő kezét, mint ahogy az szükséges lett volna.

— Oh igen, mesélje el, Történt valami új? — kérdezte tünő pirral az arcán.

— Igen, megállapították, hogy kicsoda a meggyilkolt.

— Valóban? Kinek tartják őt?

— Most már nem ijedek meg olyan könnyen. Kinek tartják hát?

— Valami Quadling nevű bankárnak, ki állítólag Rómából menekülőben volt.

A grófnő oly részvétlenül és önuralommal haligatta a tábornok közlését, hogy ez egy pillanattal csalódottan hitte magát.

— Valószínűleg hallotta már? kérdezte.
 — Igen, már az állomáson hallottam, hogy Quadlingnak hívják.
 — De kegyed ismerte őt?
 — Hogyne, ő bankárom volt, de káromra, mert tönkrojtása által nekem is nagy veszteségem van.
 — Tehát ezt is tudja már? — szakította félbe hirtelen és nyugtalanul a tábornok.
 — Mindenesetre, ő maga mondta nekem. Elutazásom estéjén nálam volt és nagyon különös ajánlatot tett nekem.
 — Hogy szerencsétlenségét vele megossza?
 — Sir Károly! Hogy mondhat ilyet? Ez az ember? — kiáltott fel oly haagon, a mi félreismerhetlen megvetést árult el.
 — Én csak hallottam... no, nekem csak mondotta valaki...
 — Csak mondja ki egész nyíltan tábornok ur, nem fogom magam sértve érezni. Tudom is, mit akar mondani. Ugyan, teljesen igaz, hogy ez az ember azelőtt figyelmével boszantott, de én ép úgy gondolhattam egy szolgálomra, vagy szakácsomra. És most...
 E szavak után egy kevés szünet állott be. A tábornok sejtette, hogy érzékeny pontot érintett. Nem merete már kérdezni. Minden további a grófnőtől függött.
 Megakarom mondani önnek, hogy mi volt ez embernek ajánlata. Hogy miért is hallgatam meg, azt magam sem tudom, mert tulajdonképeni kötelességem lett volna őt a rendőrségnél fejelenteni. De meg is tettem volna.
 — Tán ez megmentette volna sorsától.
 — Előbb vagy utóbb elérte volna megérdemelt büntetését, felelt a grófnő keserű hangon. Tehát ez a Quadling eljött hozzám és — mit gondol ön — mit ajánlott? Azt, hogy a saját pénzemet, mi a bankban betétben volt, titokban visszadjja, egyszóval, hogy a csalásban bűnrészesem legyek.
 — A gazember! Megkapta jutalmát! És azóta nem látta őt?
 — De igen, az uton. Turinban, Modenában és... Ah, Sir Károly, ne kérdezzen többet róla! — kiáltott fel a fájdalom és rémület hangján. Én nem mondhatom meg önnek, én, én kötelezve vagyok. En, én...
 — Akkor ne beszéljen egy szót sem róla, — felelt serényen a tábornok.
 — Van még egyéb is, de ezuttal mit sem szólhatok. Ugyebár, ön nem fog rólam rosszat gondolni?
 E szavaknál kezét a tábornok vállára tette, a mit a tábornok oly becézve simogatott, hogy ének pir szállt a grófnő arcába, a mi csak erősbödött, a mikor Sir Collingham megszólalt.
 — Létezik-e valami, a mi engem arra bírna, — szölt különös melegséggel. Hát nem tudja, nem, talán nem tudja, hogy azt a szép véleményt, amit kegyedről alkottam magamnak, méltóságos asszonyom, nem döntheti meg semmisen. Jöjjön a minék jönni kell, és bizom kegyedben. Hiszek föltétlenül és csak jót gondolok kegyedről... mindig...
 — Mily örömmel hallok e szavakat! szölt halkan és köny csillant meg a szemében.
 Keze még mindig a tábornok vállán nyugodt és Sir Collingham átkarolta és gyöngéden magához voná a grófnőt.
 — És szabad-e most még egy szót szólnom? Megengedi, hogy oldalára állva, védője, oltalmazója legyek? Gondjait megosztani, vagy azoktól fölszabadítani?
 — Nem, nem, oh nem, most nem! — szölt és sugárzó szemeiben könyek ragyogtak. Nem fogadhatom el ezt az áldozatot, — folytatta.
 — Csak lovagias érzése ösztönözte e szavak kimondására, de önnek nem szabad magát hozzámkötnie. Ön ne legyen ebbe a dologba belekeveredve.
 A grófnő oly gyors egymásutánban beszélt, hogy a tábornok alig tudta szavait figyelemmel kísérni és ennek azzal adott kifejezést, hogy egy édes csókkal lezárta a grófnő ajkait.
 E csók után a tábornok életre-halálra megadta magát. És a grófnő nem ellenkezett többé, teljes lelkéből, tiszta szívéből elfogadta a szerelmi vallomást, a mit a tábornok nyújtott neki.
 — Lovagom, egyetlen lovagom és uram!
 — suttogta és ellenáthatatlanul nyújtotta ajkát Sir Károlynak.

(Folytatása következik.)

Nagy Karácsonyi vásár!

HOFFMANN SÁNDOR

A „fecskehez“
Arad, Színház-épület.

Blous selymek
méterje 50, 60, 75, 90 kr.

Mosó bársonyok
méterje 70, 80, 90 kr.

Divat flanelek
méterje 25, 38 kr.

Mosó barchetek
méterje 19, 24, 30, 40 kr.

Tennis flanellek
méterje 19 krtól feljebb.

Ruhakelmék
120 cm. széles méterje 35, 50, 65 kr.

Horgolt

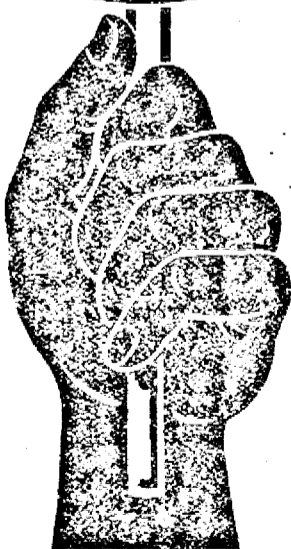
Berliner kendők
legfinomabb kivitelben.

Férfi és női

Alsó trikók.

Majdnem ajándék egy szörme boa
3 frt helyett, csak 1.30
Mintákat franco küldök.

Telefon sz. 10.

**Vasuti közlekedés.**

— Érvényes 1902. évi október hó 1-től. —

ARADRÓL		ARADRA	
Budapest felé indul:		Budapest felől érkezik:	
Nagyváradra reggel	5.10	Személyvonat reggel	6.06
Gyorsvonat reggel	8.18	Személyv. tv. reggel	9.10
Személyvonat d. e.	11.20	Gyorsvonat délelőtt	11.51
Személysz. tv. d. u.	4.45	Személyvonat d. u.	3.32
Gyorsvonat délután	4.21	Gyorsvonat este	7.11
Személyvonat este	9.35	Szm. Szolnokról este	9.—
Erdély felé:		Erdély felől:	
Személyvonat reggel	6.35	Soborsinról reggel	6.59
Gyorsvonat délután	12.11	Személyvonat d. e.	10.50
Soborsinig délután	2.04	Radnáról délután	2.36
Személyvonat d. u.	4.07	Gyorsvonat délután	4.06
Radnára délután	7.23	Személyvonat este	8.57
Temesvár felé:		Temesvár felől:	
Személyvonat reggel	6.15	Vegyesvonat d. e.	10.43
Személyvonat d. e.	11.56	Személyvonat d. u.	3.44
Vegyesvonat délután	5.—	Személyvonat éjjel	10.59
Szeged felé:		Szeged felől:	
Vegyesvonat reggel	7.10	Személyvonat reggel	8.35
Személyvonat d. u.	4.11	Vegyesvonat este	7.06
Brád felé:		Brád felől:	
Személyvonat reggel	6.25	Gurahonczról szm. r.	8.03
Vegyesvonat d. u.	12.06	Vegyesvonat d. e.	11.—
Gurahonczig szm. du.	4.30	Személyvonat este	6.56

„Henneberg-selyem“ csak akkor valódi, ha tölem egyenesen rendel-
 tetik meg — blousoknak és ruháknak feketében, fehérben és színesben, méterje 65 krtól 14 frt 65 krtig. Mindenkinék vám- és bérmentesen házhoz szállítva. Minta azonnal küldetik. Schweicba dupla a postabér. 1901

HENNEBERG G. selyemgyáros
(külf. cs. és kir. udv. szállító) **Zürich.**

NAPIREND.

December 5. Péntek. Róm. kath. naptár: Szabbas. — Protestáns naptár: Szabbas. — Görög-keleti naptár (november 22.): Filemon. — A nap két 7 óra 17 perckor, nyugszik 3 óra 52 perckor. — A hold két 10 óra 36 perckor, nyugszik 9 óra 1 perckor.

Időjárás. A központi meteorológiai-intézetnek Aradra küldött táviratát szerint a mai napra a következő időjárás várható: Hideg, déln. keleten havazás.

December 4. A magyarországi munkások rokkant- és nyugdíjgyűlés aradi fiókjának választmányi ülése este 8 órakor.

Nemzeti színház.

Bérlet 66. sz. Páros.

Pénteken, 1902. évi december hó 5-én.

Casanova.

Nagy operette 3 felvonásban. Szövegét írta: Faragó Jenő.
 Zenéjét szerzette: Barna Izsó.

SZEMÉLYEK:

A sátán	Polgár S.	Rendőrfőnök	Juhász S.
A felesége	Rózsa Lili.	Emilia, neje	Garái Ilonka.
Napoleon	Sarkadi A.	Náchán	Németh J.
Casanova	Szabó József.	Egy bakter	Füredi J.
Barbarina	Répassy G.	Pompadour	Singhoffor V.
Maral	Bokor Imre.	Heloise	Jeszenszky J.
Marion	Parlagi K.	Clementina	Szilassy J.
Pietro, kertész	Bejczy Gy.	Udvarmester	Tukorai L.

Kezdete este 7 és fél órakor.

Alkalmi vétel!!
 antiquar diszmunkák,
 ifjusági iratok
 és képes-könyvek
 ajándéknak alkalmas,
 teljesen ép állapotban, mélyen le-
 szállított áron kaphatók

INGUSZ I. és FIA

könyvkereskedésben, Aradon, 2046
 Weitzer János- (Templom) és Kazinczy-utca sarkán.

Azonnali belépésre

keresek egy fűszeres segédet és egy jó erkölcsű fiut tanulónak. — Barna Lajos, Pankotán. 2216

Jutányos áron

adok zongoraórákat kitűnő módszer szerint. Konschitzky Józsefné, Varjassy József utca 14. sz. 2124



3925—1902. tkvi sz.

Árverési hirdetményi kivonat.

A világosi kir. járásbíró, mint telekkönyvi hatóság közhírré teszi, hogy Dr. Vajda István ügyvéd aradi lakos végrehajthatónak, özv. Brättreger Györgyné szül. Szalanc Jozefa, Brättreger Péter, Brättreger Fülöp és Brättreger Anna mint néhai Brättreger György örökösei ujanáti lakosok végrehajtást szenvedők elleni 1300 korona, tőkekövetelés és járulékaik iránti végrehajtási ügyében, a világosi kir. járásbíró területén lévő, Aradmegyében fekvő, a kovaszinczi 1952. számú tkjvben az A. + 1—6. sor szám alatt felvett 1/4-ed külállományu földre az árverést 1788 koronában ezennel megállapított kikiáltási árban Szeiler Jakab ujanáti lakos utóajánlata folytán elrendelte és hogy a fentebb megjelölt ingatlanok az

1902. évi december hó 22-ik napján délelőtti 9 órakor Kovaszincz község házában megtartandó nyilvános árverésen a megállapított kikiáltási áron alól is eladatni fognak.

Árvereznyszándékozók tartoznak az ingatlanok becsárának 10% át, vagyis 178 korona 30 fillért készpénzben, vagy az 1881. évi LX-ik t. cz. 42. §-ában jelzett árfolyammal számított és az 1881. évi november hó 1-én 3833. sz. a. kelt igazságügyminiszteri rendelet 8. §-ában kijelölt óvadékképes értékpapirban a kiküldött kezéhez letenni, avagy az 1881. évi LX. t. cz. 170. §-a értelmében a bánatpénznek a bíróságnál előlege elhelyezéséről kiállított szabályszerű elismervényt átszolgáltatni.

Kelt Világoson, 1902. évi október hó 20-ik napján. A kir. járásbíró, mint telekkönyvi hatóság.

Aknay,
kir. járásbíró

2226

**Meghívó.**

Az aradi ipartestületi betegsegélyző pénztár az alapszabályok 27. § a értelmében 1902. évi dec hó 14 én. (határozatképtelenség esetén pedig dec. hó 21 én) délelőtti fél 10 órakor a testületi ház nagytermében

rendkívüli közgyűlést

t. rt., melyre a munkaadók és alkalmozottak részéről megválasztott kiküldöttek ezennel meghívotnak.

mazotik részéről megválasztott kiküldöttek ezennel meghívotnak.

Tárgysorozat.

1. A helyesbített 1901. évi vagyion mérleg bemutatása és a felmentvény megadása érdekében határozathozatal.

2. A teljes igazgatóság és felügyelő-bizottság megválasztása.

(Választandó a munkaadók sorából egy igazgató 2 évre, egy igazgató 3 évre, valamint egy igazgatósági póttag.)

Az alkalmazottak sorából egy ellenőr 3 évre, két igazgató 1 évre két igazgató 2 évre, három igazgató 3 évre, valamint két igazgatósági póttag.

A felügyelő bizottságba egy ipartestületi rendes és egy ipartestületi póttag, a biztosításra kötelezettek csoportjából pedig két rendes és két póttag.)

3. Előterjesztés a haláleseti díjak meddig leendő kifizetése, valamint a 20 hétnél tovább terjedhető segélyezések érdekében.

4. Indítványok.

Aradon, 1902. december hó 1.

Az Aradi ipartestületi betegsegélyző pénztár igazgatóságának üléséből:

Kiss Ferenc, titkár. **Berán Antal,** elnök.

(A közgyűlésen ugy a munkaadók mint az alkalmazottak sorából csak kiküldöttek jelenhetnek meg, miért is kéretnek a t. kiküldött urak névre szóló igazolványukat a pénztárnál előre kivenni.)

Magy. kir. államv. üztelv. Debreczen.

27128—1902. sz.

Pályázati hirdetmény.

A magyar kir. államvasutak debreczeni üzletvezetősége a vonalai részére 1903., 1904. és 1905. években évenként szállítandó mintegy 1200 köbméter darabolt kavics, 3000 köbméter terméskő, 1000 mm-ásza oltatlan mész, 100000 darab égetett fali téglá, és 100000 darab fedélcserép szállítása iránt pályázatot hirdet.

A részletes pályázati feltételek és ajánlati minták a debreczeni üzletvezetőség I. osztályánál a hivatalos órák tartama alatt megtekinthetők, ugyanott díjtalanul meg is szerezhetők.

A kitöltött s ivenkint 1 korona magyar bélyeggel ellátott ajánlatok a debreczeni üzletvezetőség I. osztályához 1902. évi december hó 10 napjának déli 12 órájáig benyújtandók vagy posta útján beküldendők, — az 5% bánatpénz készpénzben vagy állami letétekre alkalmas értékpapirokban egy nappal előbb teendő le az üzletvezetőség gyűjtőpénztáránál.

A szállításnál irányadók a m. kir. államvasutaknál érvényben lévő 122291/1896. számú általános anyagszállítási feltételek és fenti számot viselő részletes szállítási feltételek. Ezen feltételektől eltérő, továbbá olyan ajánlatok, melyek nem a kitűzött határidőig adatkak be, vagy táviratilag tételnek, végre melyekhez bánatpénz nem küldetett, figyelembe nem fognak vétetni.

Debreczen, 1902. évi október hóban.

Az üzletvezetőség.

(Utányomás nem díjaztatik.)

17168—902. kt.

Hirdetmény.

Weitzer János gép- waggongyár és vasöntöde részvénytársaság 1902. évi november hó 9-én tartott évi rendes közgyűlésről felvett jegyzőkönyv alapján az aradi kir. Tszék, mint kereskedelmi bírósága: A 10223 drb. 300 kor. névértékű részvényből álló alaptőkének a részvények névértékének 250 kra leendő leszállítás által 2.555,750 koronára leendő leszállítása, tekintettel arra, hogy a bemutatott mérleg adatai szerint a társaság tartozásai a társaság vagyionában teljes fedezetet találnak, s hogy a társaság kisebbitett alaptőkével is eleget tehet minden tartozásának, az 1875. XXXVII. t. cz. 209. §. alapján az engedélyt megadta.

A társaság hitelezői ezen határozatról azzal értesítettnek, hogy amennyiben azt sérelmesnek találják, szabadságukban áll az ellen a közzétételtől számítandó 8 nap alatt a keresk. eljár. 37. §. értelmében felfolyamodással vagy előterjesztéssel, vagy kapcsolatosan minekettővel élni.

Kelt Aradon, a kir. tszék mint kereskedelmi bíróság, 1902. évi november hó 27-én.

Dr. Kovács, s. k.

kir. tszéki bíró.

**A magyar vidéki városok
legnagyobb
karácsonyi tárlata
ARADON,
a Szabadság-téren!**

**50 méter hosszú terem
Porter Vilmos Nagy Áruházában.**

**Diszmu- és
Játék- áruk.**

**Ajándék- és
Emlék- tárgyak.**

Külön osztályban:

Czipők

Férfi- és

női divat.